

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek. Velja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot, za en mesec 2 liri 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naroča naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. Posamezna številka 20 st. Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche stev. 3. Telefon 19-50 in 388. — Dopolnila se pošljejo na uredništvo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 87 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inzeratni oddelek „Dela“.

V TRSTU, petek 26. novembra 1920.

Pred občinim zborom socialistične stranke v Italiji

Konferenca socialistov - komunistov v Firenci

V dne 20. in 21. t. m. se je vršila v Firenci konferenca one komunistične frakcije v stranki, ki noče, da bi se stranka razbila, marveč, ki dela na to, da ostane stranka enotna in da se da v njej mesta vsem, ki se hočejo ravnati strogo po sklepih večine na kongresih. Pred strankinim zborom, ki se bo vršil v dne 29., 30. in 31. decembra t. l. ter 1., 2. in 3. januarja 1921, je to že druga konferenca strankinih frakcij. Prvo konferenco so sklicali reformisti in centristi v mesto Reggio Emilia. Drugo so sklicali socialistični komunisti v Firenci. Tretja se bo vršila v kratkem v Imoli, ki jo sklicuje čisti komunisti.

Konferenco je otvoril sodrug Frola. Navzočih je mnogo poslanev, med katerimi so drugi: Vella, Bacci, Alessandri, Piloti in drugi. Kot prva točka je bilo na dnevnem redu vprašanje glede enotnosti stranke. O tem je govorilo mnogo sodrugov, med katerimi tudi glavni urednik „Avantijske“ sodrug Serrati. V svojem govoru je trdil, da je njegovi frakciji vseeno ali je mnogo ali maloštevilna. Frakcija socialistov komunistov je ona, ki zagovarja program, ki je bil sklenjen lani v Boloniji. Je proti temu, da bi se stranka razbila. Želi, da se ohranijo trdni stiki med politično in strokovno organizacijo in je zato, da se sprejme 21 točk Tretje internacionale. Teh 21 točk se pa mora udeležiti v smislu razmer, ki se nahajajo v Italiji. Nadalje je dejal, da so bili italijanski socialisti vedno goreči prijatelji in zagovorniki ruske revolucije. Oni pa, ki hočejo stranko razdeliti, so krivi porazov, ki smo jih doživeli v Firenci in v Turinu. Naposled predlaga, naj se pošlje delegacija v Moskvo, ki naj bi imela namen, da omogoči bivanje stranke v III. Internacionali, ne da bi bilo treba radi tega stranko razbiti.

O tej in drugih točkah so govorili še mnogi navzoči in se po dolgih razpravah, ki so trajale dva dni sklene:

Da se pošlje delegacijo na konferenco komunistov, ki se bo vršila v Imoli in, ki so jo sklicali sodruzi Maratini, Grassi, Graziadei in Casucci.

Da se izpremeni stranki ime, ki se naj ne imenuje več socialistična marveč „Socialistično komunistična stranka v Italiji, sekcija III. Internacionale.“

Stranka mora ostati enotna. Kar se tiče odnošajev s Tretjo Internacionalo se sklene sprejeti 21 točk Moskovskega kongresa, katerim se naj doda še 22. točka, se izključitve iz stranke vseh prostozidarjev. Teh 22 točk pa se mora jemati v poštev v smislu razmer, v katerih se nahaja vsaka posamezna sekcija III. Internacionale.

Odnosaji med izvrševalnim odborom III. Internacionale in med strankami, ki so pristopile tej internacionali, morajo biti direktni in ne indirektni, potom kake nove rdeče diplomacije.

V boju proletarijata proti kapitalističnemu sistemu je vsako sredstvo dobro.

Končno je bil izvoljen osrednji odbor iz teh sodrugov: Passigli, Licansi, Clerici, Graffi, Benso, Baratonio, Simonini, Mantanari, Argentieri, Buechi, Russo, Capazzi, Lo Sardo, Venditti, Gerace, Sargoni in Mariotti. V izvrševalni odbor so izvoljeni Alessandri, Bacci, Frola, Manigliano, Serrati, Vella, Zamarini.

Kot poročevalec na strankinem zboru je imenovan sodrug Baratonio.

Tej socialistično-komunistični frakciji je pristopilo v zadnjem trenutku mnogo novih sodrugov, med temi tudi sodrug Tonet iz Monfalcone.

Nam se zdi vsekakor, da si sodrug niso popolnoma na jasnem glede položaja v katerem se nahaja proletarijat v Italiji in na sploh po celem svetu. Je vsekakor čudno, da se hoče po vseh silah držati v enem telesu dve duši. To ne gre in ne sme se kaj takega niti zgoditi. Saj bi bilo to bolj v korist našim nasprotnikom kakor nam. Sicer pa o tem prihodnjic.

Italijanska zbornica

RIM, 25. Poslanska zbornica je pričela razpravo o mirovni pogodbi, ki je bila sklenjena v Rapallo med Italijo in Jugoslavijo. Večina poslancev, ki so dosledaj govorili pri tej razpravi, se je izreklo za sprejem pogodbe. Le nacionalisti niso zadovoljni in bi imeli radi tudi Dalmacijo. Najzanimivejša so bila izjava izjava samostojnega poslanca Savastinija, ki je dokazal, da se pač sme govoriti o italijanski Dalmaciji, da se pa ne da govoriti o kakoli italijanski Dalmaciji. V svojem govoru je povedal, da je v Dalmaciji poleg nad 600.000 Hrvatov še 30.000 Italijanov. Dokazal je, da je italijanska oblast razpustila v Dalmaciji 30 od 31 občinskih svetov in da vse izjave, ki so šle za tem, da dokažejo kako si v Dalmaciji vsi želijo aneksijo k Italiji, so bile podane od civilnih komisarjev, po nalogi vojaške komande. Nadalje je dejal, da bodo oni in njegovi prijatelji podpirali vsako akcijo, ki bo šla za tem, da sprizjani italijanski in jugoslovanski narod, ki sta prisiljena živeti skupaj. Z govorom poslanca Salveminija se bomo še pobavili v eni izmed prihodnjih števil. Pri tej razpravi se socialisti niso še oglašili. Ve se pa, da so soc. poslanci sklenili, da ne bodo glasovali ne za, ne proti pogodbi.

Med razpravo o rapalski pogodbi, so se pečali socialistični poslanci o dogodkih v Pulji in o dogodkih v Boloniji. Dokazali so, da so v obeh mestih povzročili krvave dogodke fašisti. Poslanec Vella je pa dejal, da bo povedal, pri razpravi o rapalski pogodbi vse kar se je slabega izvršilo v Juljski Benečiji proti italijanskemu in slovenskemu proletarijatu. Glede na dogodke v Boloniji je imel krasen govor socialistični poslanec Turatti,

ki je povedal, da se vežbajo v Boloniji fašisti v nekem podzemeljskem prostoru v metanju bomb. Poslanec Turatti je dejal, da se morajo nehati te vsakdanje krvave praske in, da je dolžnost vseh strank delati na to, da se pomirijo duhovi. Turattiju so priredili socialistični poslanci veliko ovacijo, ki so se je udeležili tudi ekstremisti Bombacci, koji je Turattiju objel. Ministrski predsednik Giolitti je odgovoril, da bo predložil zbornici zakonski načrt, po katerem bo onemogočena raba orožja vsem državljanom.

Vsa razprava o pogodbi v Rapallu je bolj akademičnega značaja. Kar se je zgodilo, se je zgodilo in se ne da več popraviti. Pogodbo so zbornica odobrila. Čim prej se to zgodi, tem bolje. Razprava se vsekakor nadaljuje. — Radovedni smo, kako si misli Giolitti zakon, ki bo onemogočil rabo orožja. Ne bo slab, ako se mu to posreči. Mož pa naj ve, da je njegova prva dolžnost preskrbeti, da bo onemogočena raba vsem in da ne bo en del prebivalstva vedno izpostavljen smrtni nevarnosti.

UKREPI PROTI SKRITEMU OROŽJU.

RIM, 25. (T.) Jutri ob 10. uri se sestane ministrski svet, kateremu bo Giolitti predložil v odobrenje napovedani zakonski načrt za prejo vojnega orožja, ki je še v posesti civilnega prebivalstva. — Zakonski načrt se bo natu nemudoma predložil parlamentu v odobrenje. S to novo določbo bo popolnoma prepovedano nošenje, uporabljanje in tajno prodajanje skritega orožja, kakor bomb in enakega eksplozivnega orožja. Oni ki se posedujejo ne prijavijo orožje, so dolžni isto takoj naznaniti, sicer se bo postopalo proti prestopkom najstrožje.

NADALJNE ZMAGE

Poraz ukrajinskega generala Petljura

BOLJŠEVIKI PRODIRAJO V POLESJU IN PODOLJI.

DUNAJ, (L. W.) Iz Moskve je došlo sledeče poročilo z dne 23. t. m.: V pokrajini Sluzk prodiramo proti novi demarkacijski črti. V odseku Mozirja je naša prodirajoča konjenica obkolila Balahovičeve čete severozapadno Kalinkovičev. Srdita borba se nadaljuje. Pri zasledovanju sovražnika smo zajeli par sto mož. Napredujemo proti Staremu Konstantinovu. Potolčki smo Petljurove krilne straže in smo zasedli mesto Wolosko. Zaplenili smo 14 topov, 150 strojníc, 3 oklopne avtomobile in nekaj lokomotiv. Ostanke Petljurovih čet se umikajo na poljsko ozemlje, kjer se jih razorožuje.

PAVLENKOVE IN PERAKINOVE ČETE POTOLČENE IN SE UMIKAJO V NEREDU NA POLJSKO OZEMLJE.

VARŠAVA, 24. Čete generala Pavlenka in Perakina, na katere pritisakajo boljševiske pehotne divizije od spredaj in katere napadajo boljševiske konjeniške enote iz boka, se umikajo v neredu proti severozapadu v svrhu preokretnosti premirne črte in poljske meje. Le na levem boku se skuša še upirati okoli Kufelja prva ukrajinska divizija. Perakinova vojska je že dospela v okolico Tokija ob Zbruču. Generala Petljura in Pavlenko se nahajata s svojimi štaboma v Woloski.

RUSI BOMBARDIRAJO PODVOLOČSKO

VARŠAVA, 25. Ruske čete so že zasedle črto ob reki Zbruč. Včeraj je ruska artilerija začela bombardirati mesto Podvoločsko, v katerem je bilo pet ubitih in 15 ranjenih. — Poljsko poveljništvo je opozorilo Ruse, da pripada to mesto na podlagi mirovnih sklepov Poljski, naker je ruska artilerija obustavila nadaljnje obstreljevanje.

POHOD RDEČIH ČET.

DUNAJ, 25. (L. W.) Radijobjrojavka iz Moskve javlja sledeče poročilo rdeče armade z dne 24. t. m.: Severno Mozirja so preokretni ostanki Balahovičeve vojske, zasledovani od naše konjenice, zmurnjeno reko lpo in bežijo proti severozapadu. V poslednjih bojih s Petljuro smo zajeli 12.000 mož, 300 strojníc in velike množine municije.

Iz Varšave poročajo: Verodostojni viri zahtevajo, da je načelnik poljskega generalnega štaba, general Rozwadowski, predložil ostavko.

BOLJŠEVIKI ZASEDEJO VILNO.

PARIZ, 25. Agencija Havas dobiha iz Kovna: Zastopnik Sovjetske Rusije v Kovnu, Akselrod, je naznanil litvinski vlad, da bi bile boljševiske čete nanovo prisiljene, da zasedejo Vilno.

ZADNJI WRANGELOV GOVOR.

DUNAJ, 25. (R.) »Izvestja« poročajo sledeče: Glasom carigradskih poročil, je govoril Wrangel pred fronto Kornilovega polka tako: »Ako nas boljševiski potolčejo, ne bo več nobena evropska država v stanju, da zaustavi prodiranje rdeče internacionale.«

KONFERENCA SOVJETSKEGA FEDERACIJE MOSKVA, 24. (R.) V Moskvi se vrši 15. decembra t. l. konferenca zastopnikov sovjetskih federacij z namenom, da se državno politiko malih republik spravi v soglasje s splošnimi načeli Ruske socialistične federativne sovjetske republike (R. S. F. S. R.).

SOVJETSKE RUSIJE IN KITAJSKA.

MOSKVA, 24. (R.) Ostanke čet reakcionarnega generala Semenova, ki je bil popolnoma poražen v vzhodni Sibiriji, so prestopili ozemlje Kitajske republike. Kitajska vlada se je obrnila na Sovjetsko Rusijo, da ji pošlje vojaško pomoč, katere naj polovi navedene ruske kontrarevolucionarce na kitajskih tleh. Torej rdeče čete bodo prestopile teritorij kitajske republike. Ljudski komisar Čičerin je sporočil kitajski vladi, da pridejo na Mongolsko odposlane rdeče čete tjakaj kot prijatelji kitajskega ljudstva in da se bodo po uničenju belih oddelkov takoj umaknile na sovjetsko ozemlje.

KONFERENCA PRISTANIŠKIH DELAVCEV GENOVE, TRSTA, BENETK IN SPEZIE.

BOLOGNA, 24. Kakor je bilo sklenjeno na zborovanju v Benetkah v septembru lanskega leta, je določila Splošna delavska zveza, da se skliče konferenca pristaniških delavcev Genove, Trsta, Benetk in Spezie 19. decembra t. l. — Konferenca se bo vršila v Bologni, v dvorani pokrajinskega sveta in bo trajala od 19.—20. decembra.

Proti povišanju krušnih cen.

RIM, 25. (T.) Socialistična manjšina vstraja na stališču, da se ne sme dopustiti nikakega zvišanja krušnih cen in opozarja zbornico na tozadevni dnevni red Casalinija, katerega je že odobrila. Danes jutraj je začel bilančni odbor razpravljati o podrobnosti zakon-skega načrta za povišanje krušnih cen in ga je odobril z nekaterimi spremembami.

D'ANNUNZIO IN GIOLITTI MESETA RITA.

REKA, 24. V kratkem bo D'Annunzio izpusil parnik »Cogne« in sicer na podlagi pogodbe, ki je bila sklenjena med italijansko in D'Annunzijevo vlado. Vsemogočni D'Annunzio dobi rade tega samo 15 milijonov lir, katere bo vtaknil v žep.

NEMSKI NEODVIŠNJKI ZA ODNOSAJE Z RUSIJO.

BERLIN, 25. Parlamentarna skupina neodvisnjakov je predložila nemški zbornici spomenico, v kateri zahteva takojšno vpostavitve diplomatskih in trgovinskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo, kar bi bilo v interesu obeh držav.

NADALJNE ZMAGE

Poraz ukrajinskega generala Petljura

BOJ PROTI BOLJŠEVIZMU V INDIJI.

DUNAJ, 25. (R.) Indijska vlada je ustanovila urad za pobijanje boljševisizma. Ta zavod jo stane letnih desetisoč funtov. Uradu načeljuje Dr. Candler, ki ima nalogo, da uporablja v prvi vrsti kinematograf v to svrhu. Indijska vlada je izdelala načrt, da ustanovi v vseh trgovskih središčih Indije potovalne kinematografe.

UNIVERZA ZA RDEČE VOJAKE.

MOSKVA, 24. (R.) V Serpahovu se v kratkem otvori univerza za rdeče vojake. Vpisovanje študentov napreduje jako uspešno.

VOJAŠKI NEMIRI NA JAPONSKEM.

MOSKVA, 24. (R.) Glasom vesti iz Tokija so izbruhnili vojaški nemiri v številnih krajih Japonske. V mestu Orska se je morala vojaška oblast posluževati orožja, da je vspostavila mir. Japonska vlada je sklenila povišati plačo vojaštva za sto petdeset odstotkov. Ravnotako je sklenila, da se zboljša vojaška hrana in da dobi vsak vojak en prost dan v tednu.

Poljska demobilizacija.

VARŠAVA, 23. Vlada je izdala naredbo o demobilizaciji sedmih letnikov.

Preobrat v francoski politiki napram Rusiji.

PARIZ, 25. Pariški list »L'Humanité« za-trjuje, da je ministrski predsednik izjavil, da je odločen odpraviti blokado Rusije in je sklenil, ker je sovjetska vlada dejanska vlada v Rusiji, dovoliti francoskim trgovcem in industrialcem trgovinske stike z Rusijo, ki so v stanu pospeševati trgovino z Rusijo. List »L'Excelsior« pravi, da je ministrski predsednik izjavil, da se mora vlada držati sklepa vrhovnega sveta, ki pušča zavaznim vladam popolno svobodo glede vpostavitve trgovinskih odnošajev z Rusijo.

MINISTER TRUMBIČ JE TRUDEN.

BELGRAD, 22. Časopisi izključujejo, da bi bila rapalska pogodba povzročila Trumbičev odstop, kajti minister Trumbič je ponovno izjavil, da smatra to pogodbo koristnim za obe državi. Ravnotako izključujejo fisti, da bi povzročilo Trumbičev odstop kako nesporazumljenje v vladi. Ko je Trumbič predložil svoj odstop regentu po ratifikaciji rapalske pogodbe, je izjavil, da smatra svojo nalogo dovršenim s tem, da je dal meje jugoslovanski državi. Trumbič izgleda v resnici utrujen po šestletnem neprekinjenem delovanju ter želi na ta način zaključiti to dobo svojega političnega delovanja. Vse stranke v Dalmaciji so ga stavile na kandidatsko listo za konstituanto.

JUGOSLAVIJA IN PEČUH.

BELGRAD, 23. Bivša madžarska ministra pod Karolyjevo vlado, Bela Linder in Jassy, sta prosila jugoslovansko vlado, naj ne izroči Madžarski pečuskega okraja. Izjavila sta željo pečuskega prebivalstva, da se stvori iz pečuskega okraja posebno upravno enoto in da se s pomočjo madžarskih rodoljubov začne akcijo proti belemu terorju. Jugoslovanska vlada je odgovorila, da bo ta vprašanje proučevala.

ČEŠKOSLOVAŠKI VOJNI MINISTER PROTI VOLILNI PRAVICI VOJAKOV.

PRAGA, 23. Vojni minister Husak se je izrekel v komisiji za nabiranje vojakov proti poddelitvi volilne pravice vojakom, ker je mnenja, da se mora odtegniti vojaštvo vplivu političnih strank. Tozadevni Husakov govor bo natisnjen in razdeljen na državne stroške.

Irski upor

LONDON, 24. Razlagajoč svoj predlog o Irski je izjavil Asquith, da gre Irsko skozi najbolj tragično dobo svoje zgodovine. Govornik je dostavil, da je mnogo dokazov, da so se kr. čete dejanski udeleževale represalij v raznih delih Irse. Asquith zahteva podrobnosti o vojaki, ki so bili pred sodiščem radi represalij in ki so bili spoznani za krive. Ed-

na pot k rešitvi bi bila za vlado ta, da se napravi enkrat konec represalijam. Državni tajnik za Irsko je rekel v svojem odgovoru Asquithu, da so bile kazni, ki so zadele čete, težje nego tiste, ki so zadele storilce umorov. Ni res — je nadaljeval državni tajnik — da bi bilo irsko ljudstvo v vojni proti državnemu vojaštvu, temveč gre samo za manjšino skrajnežev. Državni tajnik je zagotovil, da ne zasleduje vlada nikake politike represalij, ter je očital Asquithu, da ni storil nikoli ničesar, da bi pomagal vojaštvu in policiji v izvrševanju njihove težke dolžnosti. Državni tajnik je podal nato nekoliko podrobnosti o organizaciji republikanske vojske, za katero je bilo izdanih od julija naprej 7.500.000 funtov. Nato je obrazložil cilj, ki ga zasleduje ta organizacija: Zarota za uničenje liverpoolskih zalog, zavod javne dobrodelnosti v Manchesteru in napok vojnega materiala. Minister je ob koncu zagotovil, da bo vladna irska politika uspevala in bo imela popoln uspeh šele tedaj, ako bo katoliška cerkev na Irskem sodelovala pri

IZ SOVJETSKE DUCIJE

ZUNANJA TRGOVINA SOVJETSKE RUSIJE.

»Ekonomičeskaja Zizen« govori v nekem članku o zunanji trgovini ruske sovjetske republike v poslednjih treh letih in opozarja, da so vlade za časa Denikina, Kolčaka in drugih kontrarevolucionarnih generalov uvažale le razkošne izdelke in le v najmanjši meri potrebne stvari. Nasprotno se je ozirala Sovjetska Rusija kljub vsem težkostem, s katerimi je bil spojen uvoz, na splošne življenske potrebine in je uvažala stroje, kovinske izdelke in drugo orodje za gospodarsko obnovo dežele, kakor papir, kemikalije, zdravila in drugo. Istočasno so sovjeti pripravili velike zaloge za izvoz.

»Vestnik« piše takole: »Ruska vlada bo nakupila v letu 1921 v Ameriki za 1 milijon dolarjev blaga in bo plačala te izdelke v zlatu, platino, manganu, bakru, stavbenem lesu, kožah, žitu in drugih surovinah. Velike množice tega blaga so že naložene na ladjah. Amerikanski sindikat Vanderlip je za takojšnjo vpostavitve trgovskih odnošajev z Rusijo in za popolno odstranitev angleške blokade. Ruska vlada poseduje popolno zmoglost, da izpolnjuje vsako trgovinsko pogodbo z državljani Zedinjenih držav. Je v njenem interesu, da pospešuje gospodarske odnošaje, ki slonijo na takih pogodbah. Sovjetska vlada je danes najstarejša vlada v Evropi. Njeno ministristvo je že tri leta neizpremenjeno, česar se ne more trditv od nobene evropske države. Vsi deli Zedinjenih držav bodo s povzetimi trgovskimi odnošaji le mnogo pridobili.

KULTURNO DELO.

»Pravda« piše: Osrednji odbor proletarskega kulta organizira razstavo del delavcev proletarskega kulta. Proletarskokulturne organizacije na deželi so že poslale na razstavo več kot 200 umetniških del. Razstava začne, ko se otvori drugi vserski kongres proletarskokulturnih organizacij, ki se vrši 15. decembra. Razstava bo obsegala različne umotvore na polju umetnosti in znanosti.

VEČERNE ŠOLE ZA DELAVCE.

V svrhu povzdige tehnične izobrazbe na polju tiskarske industrije je sklenila konferenca moskovskih založnikov, da se upelje večerne kurze v vseh večjih obratih za delavce od 18.—40. leta. Ravnotako se organizira tehnične šole za mlajše delavce, da se izobrazijo in pripravijo na vodstvo in upravo produkcijskih organizacij.

Politični vestnik

Ogrski talci v Rusiji. Tednik »Proletar«, organ ogrskih političnih beguncev na Dunaju piše: Čičerina nola na ogrskega ministra, v kateri grozi ruski poverjenik za zunanje zadeve z represalijami proti ogrskim ujetnikom v Rusiji, v slučaju, da bi Horthjeva vlada obesila deset ogrskih ljudskih komisarjev, je bila poslana brez pregovorov z ogrskim revolucionarnim odborom. Poleg v notzi zagroženih represalij, je bil takoj zaustavljen povratek vseh ogrskih častnikov. Drugi ogrski ujetniki se bodo do novega ukrepa mogli vrniti, v kolikor je zanje prostora na nemških ladjah. Ampak tudi povratek teh ujetnikov bo ustavljen, ako bi v Ogrski nadaljevali beli teror. Ako ostane tudi ta odredba brezuspešna bodo vsi ogrski vojni ujetniki, ki niso ne v rdeči armadi, ne v komunistični stranki, in ne v kaki drugi proletarski organizaciji, ponovno internirani v koncentracijskih taborih. S tem bi bilo prizadeto okrog 60.000 (pri 100.000) ogrskih ujetnikov, ki se nahajajo še v Rusiji. Govori se tudi o represalijah za ubojstva v beli Madžarski, izvršena po Čičerinih notih. — Od talcev se je nahajalo že mnogo v oddelkih vrtačijah. Kapitan konjenice Jankovič in major husarjev Pronay sta prišla že v Petrograd, ko sta bila aretirana. Pronay je poskušal, da bi se izdal za navadnega narednika, ampak bil je spoznan. Neki častnik imena Heyas se je nahajal v zaporih Krasnojarska radi prepovedanega trgovanja z živil, ko je prišlo povelje, da se ga kot talca pripelje v Moskvo. — Del talcev, kakih 200, je bilo pripeljanih v Moskvo in razdeljenih v skupine po deset. Ti so najstrožje nadzorovani.

Za tretjo internacionalo. Tudi v malih deželah zadobiva Tretja internacionala vedno več pristašev. Na otoku Cipru se je ustanovila komunistična stranka, ki bo vodila v tesni zvezi z angleškimi komunisti neizprosen boj proti angleškemu militarizmu in proti tlačilni politiki kolonialne birokracije. Proje dejanje mlade stranke je bilo preprečenje transporta vojnega materiala za poražene generala Wrangela.

Tretja obletnica proletarske revolucije. Na dan obletnice ruske revolucije so priredili pariški komunisti v dvorani Wagram veličastno zborovanje, katerega se je udeležilo nad 8000 oseb. Z največjim navdušenjem so poslušale zbrane množice govore Marcela Cachina, Louise Bodina, Torresa in nekaterih drugih znamenitih zastopnikov komunističnega gibanja v Franciji. Na koncu zborovanja je bila enoglasno sprejeta resolucija, ki pozdravlja rusko revolucijo. Tudi angleški komunisti so obhajali tretjo obletnico na najbolj dostojen in primeren način. — Komunistična stranka Anglije je sklicala tega dne v Londonu zborovanje, katerega se je udeležilo brezštevilno delavstvo. Slavnostne govore so govorili polkovnik Malone, Hodgson in Robert Williams. — Angleške oblasti zasledujejo prav pridno polkovnika Malone, ki je navdušen komunist in ki ima veliko zaslonbo med vojaštvom.

Nacionalisti govore proti komunizmu kakor da je sad želje volje posameznikov. Oni nočejo razumeti, da je komunizem orjaško zgodovinsko gibanje, proletarskih mas, ki mora prej ali slej zmagati.

Leto I. - Štev. 77.

Komunistično gibanje v Avstraliji. Komunistično gibanje postaja v Avstraliji danes vedno močnejše. Z lanskega leta je bil ustanovljen v Sidneyju propagandni urad pod vodstvom sodruga Simonova. Revolucionarni duh avstralskega delavstva je neupogljiv. Iz pogostih delavskih oklicev se zrcali največja simpatija napram ruskim sovetom in neomejeno sovražstvo proti angleškemu kapitalizmu. Tukaj praznujejo delavci kot največje delavsko pridobitev šesturni delavnik, ki je bil pred kratkim vplejan na pritisk delavskih množic.

Ustanovitev belgijske komunistične stranke. V Gentu je bila pred tremi tedni ustanovljena komunistična stranka Belgije. Nova stranka, ki šteje že mnogo članov, bo izdajala svoj časopis, imenovan »Internationale«.

Nove volilne zmage komunistične stranke v Jugoslaviji. Pri novih volitvah v nekaterih okrajih Jugoslavije, je izvojevala komunistična stranka nove, sijajne zmage. V Nišu je dobil komunistični kandidat za mesto mestnega župana 400 glasov več kakor zjednjeni meščanske stranke. V glavnem mestu Macedonije, v Skoplju, katero so izvojevali pri laniških avgustinskih volitvah radikali, so dobili komunisti pri zadnjih novih volitvah veliko večino, kakor v mestu Kommanovu.

Danska gospodarska kriza. Mesečni primanjkljaj danske trgovske bilance se pomnožuje v največji meri. V juniju in juliju je znašal 100 milijonov, v avgustu 130 milijonov in proračun za mesec september kaže, da znaša deficit 160 milijonov kron. Te visoke številke primanjkljaja smemo spraviti v zvezo s povišanjem uvoza premoga. V splošnem je slika trgovskega položaja v Danskem jako žalostna. V zadnjih devetih mesecih tega leta se je uvozilo za 1000 milijonov kron blaga več nego izvozilo. Posebno v pristanišču Kopenhagen ležijo velikanske zaloge blaga, ki čakajo na izvoz že dolgo časa. Ne smemo se torej čuditi, ako zahtevajo celo najnizadnjaški trgovci, da se vpostavi trgovske odnošaje s Sovjetsko Rusijo.

Francija nima še dovolji Dunajske »Rote Fahne« prinaša na prvem mestu sledeči oglas: Kakor je javil nek sodrug izvrševalnemu odboru ukrajnega delavskega sveta Margareten (Dunaj), odide v kratkem iz Felixdorfa transport s sto topovi in francoskim trenom — seveda pod napaknim naslovom — na Poljsko. — Nadejati se smemo, da bo odbor za nadzorovanje municije na mestu in da bo preprečil navedeni transport, ki je v nasprotju s kopenhagensko pogodbo in je v stanju, da poslabša v Sovjetski Rusiji se nahajajočim avstrijskim vojnim ujetnikom njihovo usodo.

Poljska krši pogodbo. Časopis »Głos« javlja, da je prišlo med generalom Balahovičem in skupino beloruskih politikov do sporazuma, na podlagi katerega hočejo interesiranci vpostaviti civilno upravo v ozemlju, ki je zasedeno po četah generala Balahoviča.

Kongres Burjatov. V mestu Irkutsk se je vršil kongres burjatskega plemena irkutske provincije. Kongres je sklenil, da se ujedini burjatski narod pod vodstvom ruske sovjetske republike.

Polni sporazum med Češkoslovaško in Poljsko. Češkoslovaška in Poljska sta sklenili sporazum o poštnem brzojavnem in telefonskem prometu. Ukretilo se je že vse potrebno glede prometa z zavoji in pospešitve pisem.

Van iz društvenog ropstva

H. Boppe je rekel, da je gori ou največje nestrilne svaki omni, koji zna istinu, a neče da je žrti i propovedati.

Lowell je jednom uzviknuo: »Singod mi mislimo, moramo imati odvažnosti, da do i izrazimo.«

Grčki mudrac Euripid je rekel pred mnogo stoletja: Ko se ne usudi svoje misli slobodno izraziti, ni druga nego obični rob!

A de li se danas, nakon toliko stoletja, usudi svaki član ljudskog društva izraziti svoje misli slobodno in propovedati?

Me vidimo, da danas većina ljudi, da skrivajo svoje pravne misli i prilagoditve se mnogim stvarima, za koje pozitivno zna, da su loše. Takova eto ljudi nisu drugo, nego duševni robovi iz pale ljudi.

Da li se usudi zastupati istinu i pravdu? Da li se usudi bez straha podupirati propagandu istine i pravde?

Da li možda koji licumjeri radi naziaga, koji su mnogo manje nego dostojanstvo jednog čovjeka?

Da li koji licumjeri i taj svoje uvjerenje radi posla, radi mira u obitelji, radi obzira prema mitražnim odredbama, od kojih očekuju eventualno nekakvu ostavštinu? Da li licumjeri radi toga, da bude veći u očima svoje nestrane obitelji?

Ko licumjeri radi navedenih razloga, nije čovjek, nego tek jedan aparat za prilagodjivanje.

Čovjek mora bezobzirno i nestrastivo zastupati svoje uvjerenje i onda će ga dajda moći štovati. Naravno, neć će ga mrziti, no mrziti će ga samo gori od

Španska komunistična stranka za astenzionizem

Kakor smo že omenili, se je španska komunistična stranka izrekla za bojko bližajočih parlamentarnih volitev. — Sedaj pa smo imeli v 21. številki njihovega glasila »El Comunista« iz Madrida manifest, ki ga je izdala stranka.

Ta manifest očrtuje uvodoma situacijo in končuje s trditvijo, da je danes na Špankem nemogoče izkoristiti parlament. In to tudi radi režima nasilstva, s katerim se vlada pripravlja k volitvam. — Komunistična stranka pozivlja radi tega proletarijat, da se ne samo popolnoma vzdrži volitev, temveč tudi, da na vse mogoče načine prepreči da se volitve vršijo. — V dosegu tega naj se povsod ovira vsaki stranki vršenje volilne propagande s tem, da se upripori akcije mas.

Komunistična stranka pa bo izkoristila volilno peripetijo za propagando ideje sovjetov in za komunistični program: za nasilno zavzetje oblasti strani proletarijata.

Kot dokaz dejstva, da ni stališče španske komunistične stranke v nikakoli zvezi z anarhističnimi in sindikalističnimi tendencami — pa naj se to stališče ocenjuje kakorkoli z ozirom na disciplino napram Tretji internacionali —, ponatiskujemo uvod, ki je bil objavljen v isti številki glasila »El Comunista«, kot predgovor k tezamu o parlamentarizmu, ki so jih astenzionisti predložili na kongresu v Moskvi:

»Ravno v teh kolonah so bile objavljene v eni iz predhodnih števil teze o parlamentarizmu, ki so bile sprejete na kongresu Tretje internacionale po živahni diskusiji med zastopniki obojih tendenc: parlamentarne (elekcionistične) in astenzionistične. — Ker čitatelji že poznajo prve, objavljamo tudi druge, ki jih je sestavil in brnil na kongresu naš dragi italijanski sodrug Amadej Bordija. — Lahko se trdi, da je v njih koncentrirana vsa misel vseh antiparlamentarnih komunistov. — V njih je opaziti antiparlamentarno vodilno misel, ki se popolnoma razlikuje od sindikalistične. — Komunistični antiparlamentarizem se identificira z marxističnimi principali. (Posneto po glasilu astenzionistične struje »Il Soviet« v Neapolju).

IZ STRANKE

Komunistična frakcija — skupina Trst

Ves proletarijat Italije polaga vse svoje upanje na sestanek komunistične frakcije, ki se bo vršil prihodnjo nedeljo v Imoli. Sestanek si je stavil nalogo, da razkrinka nasprotne, ki hočejo za vsako ceno ostati v naših vrstah. Danes ne gre za to, da se zjedini komuniste in reformiste, kakor upajo edinstveni komunisti, marveč da se iztrži iz naših organizacij vse reformistične in oportunistične elemente, in da se stori resnično komunistično stranko.

Izvrševalni odbor Tretje internacionale pravi v pismu, v katerem pozdravlja naše sodruge, ki se sestanejo v nedeljo v Imoli, da je naša frakcija edina resna opora Tretje internacionale v Italiji in da ne bo radi tega priznaval nobene druge frakcije razun naše in da ne bo prebavljal sklepov, ki so v nasprotju s pogoji in tezami drugega kongresa v Moskvi.

Velika važnost imolskega sestanka je torej očitna. O njegovih rezultatih se bo obširno poročalo na zborovanju, ki se vrši v sredo, 1. decembra 1920, v Delavskem domu. Pozivljamo vse sodruge, ki so vpisani v stranki in ki pristajajo na program Bombaccija in Bordiga, da se tega zborovanja zagotovo udeležijo.

Izvrševalni odbor komunistične frakcije.

Socialistična sekcija Kontovell-Prosek ima v petek, dne 26. t. m. ob uri 19.30 v prostorih »Ljudskega odra« na Kontovellu društveni sestanek. Naprosamo članse Sekcije da se sestanka polnoštevilno udeležijo. Naj niče ne manjka. Tajništvo.

Višji kulturni svet

Vsem ljudskim odrom in duševnim delavcem.

V. K. S. je premestil svoj tajniški urad v »Delavski dom« soba št. 28. ter prične v soboto 20. t. m. redno poslovanje. Slovenski tajnik je na razpolago za društvene informacije po starem urniku in sicer vsak ponedeljek, sredo in petek od 10—13 ure, vsako sredo od 19—21 in vsako nedeljo od 10—12. V uradnih urah teh dveh dnevov deluje tudi knjižnica »Ljudskega odra«. — Vlede zadnjih dogodkov je V. K. S. na gmotnih sredstvih močno oslabil in ni moral vršiti svoje naloge tako, kakor si je postavil. Upamo pa, da v svojo gotovostjo, da se to še tekom tekočega leta uravna in bo moglo vodstvo V. K. S. z ojačanimi močmi in v polni meri vršiti svojo nalogo. Ljudske odre, kateri želijo imeti predavanja in društvena zborovanja naprosamo, da po možnosti sami krijejo (vsaj za kratko dobo) stroške predavateljev. Vsi oni odbori, ki se s tem predlogom strinjajo, naj nam nemudoma to pismeno naznani, nekar bo tajništvo takoj uveljavilo vsopred predavanja na delu. Istočasno naprosamo tudi naše sodruge učitelje in propagandiste, da nam tudi oni nemudoma naznani, ako so pripravljeni žrtvovati se v korist delavstva vsaj vsak teden enkrat z enim predavanjem ali primernim poukom. Naznanjajo naj nam tudi če le možno predmet svojih predavanj. — Za našajo se na poštovnost vseh naših sodrugov in inteligence, ter upajoč, da bo naš apel našim ugoden odziv vas pozdravljamo s socialističnim pozdravom!

ZA VODSTVO VIŠJEGA KULTURNEGA SVETA:

M. Lovko, tajnik.

Ljudski oder Kontovell ponovi v nedeljo, dne 28. t. m. Franca Finžgarja trojeznanje »Verigo«. Predstava se vrši v Gospodarskem društvu na Kontovellu. Začetek točno ob 16. uri. — K obilni udeležbi vabi

Odbor.

»Ljudski oder« Barkovlje. Dramatični odsek: v nedeljo ob 15., v ponedeljek in petek ob 19. uri se vrši vaju. Mandolinistični odsek: vsako nedeljo od 11. do 14. ure in vsaki tork od 19. do 21. ure pouk. Pevski odsek: vsako sredo in soboto d. 19. do 21. ure je pevski vaju in od 21. do 22. ure pouk o teoriji. Se priporoča članom vseh odsekov, da pridejo točno k vaju. V četrtek dne 25. nov. ob 19. uri se vrši predavanje sodruga Franca Milost. Se priporoča vsem sodrugom in sodrugam, da se predavanja sklenjeno udeležijo.

Vsi »Ljudski odri« so naproseni, da naznanjajo število izkaznic ki jih potrebujejo za XVI.—XVII. društveno leto, to je za leto 1921. Takoj ko to naznanjajo, lahko pošljejo svojega zastopnika. Ob enem naznanjamo, da bomo takoj priobčili v »DELO« izkaz nabrane svote vseh »Ljudskih odrov«, ki so dobili nabiralne pole »Tiskovni skladi«, ko bodo vsi iste poslali z zneskom vred na naslov označen na ovitku.

Slov. tajništvo V. K. S.

Domači vestnik

Zapiomba. Deželno sodišče v Trstu je potrdilo zapiombo notice, ki je bila objavljena v našem listu od 19. t. m. pod naslovom: Protest jugoslovanske soc. dem. stranke v Ljubljani in sicer radi tega, ker je videlo deželno sodišče v oni notici objektivne elemente zločina, ki je predviden v § 300 kazenskega zakonika.

Širite delavsko časopisje!

Sodruzi in delavci sploh naj vedo, da je časopisje eno izmed največjih agitacijskih sredstev. Zato mora v delavsko družino delavsko časopisje. Agitacija zadavavsko časopisje ni sramota, marveč dolžnost. Delavec nima koristi le od tega, da čita sam delavski časopis. On mora skrbeti, da ga bodo čitali, poleg njega tudi drugi delavci. Čim bolj je delavsko časopisje razširjeno, tem bolj so razširjeni nauki, ki hočejo, da pride delavstvo do svojih pravic, tem večja postane armada bojevnikov za te pravice. Na svoj list mora biti naročen vsak delavec. Kdor ni naročen, je znamenje, da mu niso delavske reči dovolj pri srcu. Na delo torej zato, da se delavsko časopisje razširi povsod med delavci in delavskimi družinami.

Vse je mogoče. Pred kratkim je pisalo meščansko časopisje, da se je ubil poslanec sodrug Scarabalo sam z bombo, ki mu je počila v žepu. — O dogodkih v Bolonji pripoveduje to časopisje, da so metali scialisti bombe sami med svoje sodruge. — Zakaj niso nekoliko bolj ločni. Lahko bi povedali tudi, da so si sežigali slovenski narodnjaki sami svoj Narodni dom, da so razdeljali Delavsko zbornico v Trstu delavci in, da so sežigali triaski »Lavoratore« kar sami uredniki tega lista. Na svetu je itak dovolj bacov, ki verjamejo, da so streljali v Bolonji socialisti na svoje sodruge in bi verjejo tudi v druge oslarije. Res ne vemo kako je neki to časopisje pozabilo izkoristiti tako ugodne slučaje. Dokler je čas.

Napačna vest o aretaciji pomorskega kapetana Biffija. Včeraj popoldne je krožila po mestu nepričakovana novica, da bi bil ljubljene delavce, pomorski kapetan Biffi, tajnik pomorske zveze (sekcija Trst) aretirani. Ta vest se je najprej razširila med pomorskimi delavci, ki so v svoji solidarnosti sklenili, da ustavijo takoj delo v znak protesta. Ko so že zapuščali v gruče posamezne parnike, jim je bilo sporočeno: kapetan Biffi opravlja svoje redno delo in o kakih aretaciji ni govora, so se pomorski delavci prepričali, da je bila prva vest neresnična in so se zopet podali na prenaporno delo.

Novi poštni urad v Podgori. Z dnem 1. decembra t. l. se odpre zopet poštni urad v Podgori v goriskem političnem okraju. Ta urad bo opravljal službo za dopisnice, zavaje, denarna pisma in nakaznice. S pošto mrežo bo ta urad v zvezi potom dveh poštnih selov, ki bosta hodila dnevno iz poštnega urada v Podgori na centralni poštni urad v Gorici, s katerim bo tudi izmenjal direktne brzojavke. Z gorinavednim dnem se pridelite Podgora ob Soči in Grojca, kateri ste se začasno posluževali poštnega urada v Pevmi, podgorškemu okraju.

Odlok o prodajnih cenah sladkorja: »Gazzetta Ufficiale« objavlja naslednji odlok generalnega komisarja za prehrano: Cl. 1. Maksimalna cena, vstveš pristojbno izdelovanja, po kateri morajo državne tvornice in čistilnice prodajati sladkor, je določena na 500 lir za kvintal; ta cena velja za bel kristaliziran sladkor, naložen na vagon na odhodni postaji. Cena, po kateri morajo tvornice sladkorja prodajati melasni sladkor, ki se dobiva pri izdelovanju sladkorja, je bila določena na 380 lir za kvintal sahara, ki ga vsebuje. Ista cena velja za blago, naloženo na vagon na odhodni postaji. Cl. 2. Prodajna cena za kvintal kristaliziranega sladkorja razdeljevalnih skladiščem, omenjena v kr. odloku od 17. okt. 1905, št. 1332, znaša 610 lir za sladkor, ki je določen za potrebe prebivalstva, 875 lir pa za sladkor, namenjen v industrijske vrste. Cena velja za oddajo v skladišče, oziroma na odhodni postaji. Razdeljevalna skladišča določijo pri vsakem kvintalu sladkorja, namenjenega za potrebe prebivalstva, 9 lir, za sladkor, namenjen v industrijske vrste pa 10 lir, ki so vštete v gorijenimih cenah. Tak prihrček se skrije na L. 650, ako razdeljuje skladišče mesečno nad 400 kvintalov in ako se dvigne sladkor v državnih tvornicah ali skladiščih sladkorja, ki niso oddaljene od razdeljevalnega skladišča več kot 15 km. Skladišče ne sme zahtevati višjega pridržka pod kakršnokoli petvezo razen onega, ki ga določa odlok. Cl. 3. Razlika med oddajno ceno s strani tvornice, omenjenih pod čl. 1, in ceno, omenjeno pod čl. 2 za razpredajo iz skladišč, je vložena v tekoči račun generalnega komisarja za prehrano; pri emisijah zavodov pa na tekoči račun kr. fonda za nakup inozemskega sladkorja. Cl. 4. V teku 10 dni po objavi tega odloka bodo morale vse občine v kraljevstvu izpremeniti maksimalne cene določene za prodajo kristaliziranega sladkorja na drobno. Maksimalna cena za prodajo na drobno se določa tako, da se prištejejo prodajni ceni s strani skladišč, določeni pod čl. 2, znesek lokalnega užitinskega davka, prevoznih stroškov od kraja, kjer se nahaja skladišče in maksimalna nadena 10 lir pri vsakem kvintalu. Cl. 5. Krišve priročnega odloka se bodo kaznovala v zmislu kr. odlokov od 6. majnika 1917, št. 74, in od 1. aprila 1918, št. 497, ter v zmislu zakona od 30. septembra 1918, št. 1349. Cl. 6. Odlok stopi v veljavo z dnem objave v kr. uradnem listu (Gazzetta Ufficiale).

Prekop grobov na pokopališču pri sv. Ani. V kratkem se prekopajo za nove grobove vrste 22, 3, 24, in 23. predela XIII. na pokopališču pri sv. Ani, kjer ležijo ostanki umrlih od 1. oktobra do 21. decembra 1911. Kdor ima pravico, lahko odstrani s pokopališča do 31. decembra t. l. spomenike in druge stvari, ki so postavljene na omenjenem predelu, proti predložitvi nakaznice, katero izda IX. oddelek tukajšnjega magistrata onim osebam, ki dokažejo, da so lastniki kakšnih spomenikov na omenjenem predelu. Spomeniki se bodo lahko odvažali vsak dan, izveševši sobote in praznikov. Od dne 1. januarja dalje ne bodo privatne osebe mogle več dvigniti spomenikov, kateri ostanejo po preteku tega roka na prosto razpolago.

»Vedež« žepni koledar za leto 1921 v zalogi J. Štoka, Trst via Milano 37. je pravkar izšel. Ta zanimivi obče priljubljeni in edini žepni koledar na zaslednem ozemlju z službi žb njegove vsakovrstne podučne in zabavne vsebine ter primerne oblike najlepšega priporočil.

Razdeljen je na štiri dele in sicer: I. Koledar in njegove protikline. — II. »Za vsaki dan« prinaša razne tale, preručnana anueta, gospodarske zanimivosti, obresne table t. d. — III. podaja skrbno sestavljen statistiko najbolj znanih držav na svetu, ki go gotovo zanima vsakega čitatelja. Poleg tega ima raznih podučnih podatkov. — IV. »Pouk in zabava« vsebuje »Pavliha po Evropi«, »Napoleoneve litanije«, »O kreditu in krednih zavodih«, »Po Trstu«, »Kako pišemo in citamo cirilico« in mnogo drugega podučnega in zabavnega berila. — V. del, »Zapisnik«. Skratka: »Vedež za leto 1921. prekaša vse svoje prednike ter ga drage volje priporočam našim čitateljem.

Z ozirom na sedanjo dragino papirja, tiska in vezave stane v lčni obliki le 3 lire. Kdor jih naroči 10 dobi enajstega po vrhu.

Dobiva se ga v Štokovi knjigarni v Trstu. Via Milano 37 kakor tudi v večini trgovinah na delu.

SODRUG! Sponzorjaj se ob vsaki priliki »DELO«, svojega glasila! Nabiraj »DELO« novih naročnikov in odjemalcev! — Širi povsod »DELO« med delavce in kmeti!

Delavski pregled

Shod rudarjev v Idriji

Delavci rudarji! V nedeljo dne 28. novembra t. l. ob 9. uri popoldan bo javni rudarski shod v tovalovnici ljudske šole v Idriji.

Dnevni red: 1) Delavske razmere; 2) slučajnosti. Ker poroča na shodu sodrug Franc Vidmar o razpravi rudarskih zahtev na Gen. civ. komisarijatu v Trstu, naj niče ne manjka.

TRST.

Shod stavbinskih delavcev, ki se je vršil preteklo sredo, je bil povojno obiskav. Shodu je predsedoval sodr. Košane: poročala sta sodr. Budin o opravilniku brezposelnih blagajne v Trstu, Petjejan o sklepih splošnega Zveznega sveta v Milano. Obe poročili so navzoči odobrili.

DOLINA PRI TRSTU.

V žvrljah je precej stavbinskih delavcev zaposlenih pri neki trčki, katera se mora držati naše delovne pogodbe. Pretekli teden je trčka vzela nekaj delavcev izven posredovalnice za delo, katera je oblikovana za vse trčke. Ko je naš zaupnik to zvedel, je takoj prosil trčko, da je te delavce odpusti. Nekateri odpušteni delavci so se hoteli maščevati nad zaupnikom, ter ga dejansko na cesti samega napadli, kakor tolovaji.

Od naše strani izjavljamo, da župnik ni izvršil nič drugega, kakor to kar je mogel izvršiti kot zaupnik, ki ima nalogo da nepristransko pazi, da se delovna pogodba ne krši od nobene strani. Ako so se dotični odpušteni delavci čutili užaljene in prikrivane, je bila njihova dolžnost, da so se obrnili na posredovalnico za delo stavbinskih delavcev in ne zaupnika dejanske napasti.

Obracamo se do pametnih delavcev v Dolini, da opozorijo dotične, da s takimi argumenti ne bodo pravi nič dosegli. Njihova dolžnost je, ako hočejo delati v stavbeni industriji, da se vpišejo v posredovalnico za delo in ista jim bodo poskrbela delo, kakor mora prikriti za vse druge. Izjeme se ne pozna. To naj si dotični zapomnijo.

Največja sramota je, da delavci delavce napadajo, mesto da bi se skupno borili proti skupnemu sovražniku, kapitalizmu. — Upamo, da bo ta opomin zadostoval.

GORICA.

Zveza stavbinskih delavcev v Italiji. — Sindikat Juljske Benečije. — Okrožno tajništvo v Gorici.

V nedeljo dne 28. t. m. ob 9. uri popoldne se vrši v prostorih goriske Delavske zbornice sestanek delegatov vseh podružnic stavbinskih delavcev, katere spadajo pod okrožno tajništvo v Gorici. Vsaka podružnica naj pošlje po enega delegata.

Okrožnica

Sodruzi cestarji

Na podlagi tu priložene poročila o kongresu vrščenem se dne 14. t. m. v Delavski zbornici v Trstu, vabimo članse Cestarskega sindikata Juljske Benečije na sledeča zborovanja:

Sodruge stanujejo v Idriji in na Krasu za v nedeljo, 28. novembra ob 13. uri v Ljudski dom v Pazinu; sodruge s Furlanske, Karnije in z onega dela Krasa, ki je bližje Gorici, kakor Pazin za v nedeljo 8. decembra, ob 12. uri v Delavno zbornico v Gorici.

Dnevni red teh dveh sestankov je sledeči: 1. Poročilo o delovanju in gmotnem stanju Sindikata; 2. razprava o zahtevah, katere bomo predložili vladi v svrhu izenačenja s sodrugi cestarji iz kraljevstva; 3. čitanje in odobritev društvenih pravilnika; 4. ustanovitev pokrajinskih skupin Sindikata in tozadnja izvolitev zaupnikov skupin; 5. izvolitev Sindikalnega sveta in osrednjega odbora; 6. raznoterosti.

Pozor! Zaupniki in člani vodilnega sveta se morajo zagotovo udeležiti teh sestankov.

S komunističnim pozdravi

Cestarski sindikat Juljske Benečije. Andrea Bencich, začasni predsednik.

Opokarskim delavcem

Ker se bo dne 3. in 4. decembra t. l. v Vogheri vršila splošna konferenca opokarskih delavcev v Italiji, na kateri se bo razpravljalo o razmerah opokarskih delavcev v Italiji ter o delavni pogodbi za celo Italijo. (Glej posebno objavo.)

Opokarjam delavce vseh opokar v Juljski Benečiji (speke, apna in cementa), da odposlijo svojega zastopnika na

Deželno konferenco

opokarskih delavcev, ki se bo vršila v nedeljo 28. t. m. ob 9. uri popoldne v prostorih Delavske zbornice v Gorici s sledečim dnevnim redom:

1. Razprava o splošni konferenci v Vogheri; 2. splošna delovna pogodba za vso Italijo; 3. raznoterosti.

Ker je ta konferenca zelo važna, je dolžnost delavcev vseh opokar, da odposlijo na isto svojega zastopnika.

Za Zvezo stavbinskih delavcev

Josip Petjejan, okrožni tajnik.

Kmetijski pregled

Ustanovitev kmetko-delavske gospodarske zadrage v Vipavi

Vipavski kmetovalci smo imeli v nedeljo, 21. t. m. popoldne v gostilni pri Petrovičih združnični shod. — Sodrug Ferjančič je kot skilicatelj nagovoril prisotne, se jim zahvalil za obilno udeležbo, ter očital v kratkih besedah namen in pomen tega shoda. Pokazal je zlasti na lepe uspehe belgijskih in italijanskih kmetijskih združb ter naglašal, da more združništvo doseči svoj pravi namen le tedaj, če se v tem delu združita oba produktivna stanova, t. j. kmet in delavec. — Na to je sodrug Ferjančič predstavljal sodr. Inč. Gustinčič ter mu podal besedo. — Sodrug Gustinčič je najprej izročil navzočim kmetovalcem srčen pozdrav delavskih združb za Trst, Istro in Furlanijo, na to pa jih je seznanil z bojem našega delavstva za svoje gospodarske zadrage in z njihovim obsegom. — Mirno in z bogatimi podatki opremljeno izjavil je sodr. Gustinčič o organizaciji in veličini prometa delavskih združb je izjavil anogo glasnih začetnikov. — Ko je očital sedanje stanje delavskih združb, je sodrug Gustinčič prešel na razmotrivanje pomena kmetko-delavskih gospodarskih združb za vinorodno vipavsko dolino. — Kmet in delavec se morata tako med seboj organizirati, da izključita iz gospodarskega življenja vse mešetarje, vse agente, vse trgovce in verzičnike. — Edino ta dva stanova proizvajata vse vrednosti v našem gospodarstvu, zato morata tudi popolnoma zavladati nad vsem pridelitki in proizvodi. — Večkrat ponavljamo svetopisemne besede: »Kdor ne dela, naj ne je«, toda vse to ponavljanje je iluzorčno toliko časa, dokler se kmet in delavec v svojem izdelovanju in prideloivanju ne organizirata tako, da bosta tudi po svoji lastni moči in volji delila hrano samo tistim, ki resnično delajo in ki se bodo lahko vsak dan izkazali, da resnično so delali in si zaslužili vsakdanji kruh. — Sodr. Gustinčič je izjavil te misli tako živo, da so ga poslušalci opetovano pretrgali z burnim odobravanjem.

Končno je sodr. Gustinčič razložil, kako se ustanovi kmetko-delavske-gospodarske zadrage, predelal je pripravljena pravila in jih razlomačil. Po Gustinčičevem govoru se je vršila prosta debata, ki je potekala popolnoma stvarno. — Izbral se je tudi takoj pripravljalni odbor in se takoj pričelo z vpisovanjem članov. — Pristopilo je takoj več kot polovico zborovalcev. — Kmetovalci iz sosednjih vasi so povabili sodr. Gustinčiča, da priredi za združništvo shode tudi pri njih, čemur se je sodr. Gustinčič drage volje odzval.

Iz dežele

SOLKAN.

Komaj je minulo par dni, od kar smo takorekoč za dobro odrešeni, če čutimo posledice svobode naših osvoboditeljev. V nedeljo, dne 20. t. m. je naš Ljudski oder priredil zabavni večer v gostilniških prostorih gospe J. Krpan. Kljub temu, da se je prireditev naznanilo na pristojno mesto in da prošnja ni bila zavrnjena, se je moral solkanski brigadir ali še bolje rečeno absolutni gospodar v občini pokazati, kakor ob vsaki priliki, da je le on edini bog v solkanski občini, ki sme dovoliti občinstvu, da se veseli, ali tudi če je treba, žalosti. Ko je mešani pevski zbor zapel par pesmic, in tamburaški zbor zaigral par komadov, že se je oglašalo množice absolutne postavbe, da je vsako nadaljnjo petje in sviranje tamburaškega zbora prepovedano. Za svoj umazani manevar je pripeljal s seboj finančne stražnike. Ker je občinstvo dobro znano, da ima brigadir edino srčo željo, kako bi mogel na vsak način mirno ljudstvo razburiti in nesrečo napraviti, so navzoči gostje odšli iz gostilniških prostorov in, potoma pevajoč socialistično marseljezo, odkorakali v društvene prostore. Bog vseh bogov je prišel takoj s finančnimi stražniki pred društvene prostore, ter zaukazoval hišnemu gospodarju, da se s petim preneha in ljudstvo razide, sicer bo v nasprotnem slučaju dal zapreti hišnega gospodarja. Na prošnjo slednjega so se društveniki mirno razšli. Na takšen način nam izkazujejo bratsko prijateljstvo in svobodo novi odrešitelji! — Delavstvo zapomni si dobro: Kdo pohaja in gostuje s tem gospodarjem brigadirjem, to so bivši sokoli in bivši prvak »Narodne čitalnice«, ki so imeli ravno prošli teden sestanek z gosp. kaplanom, da ožive nanovo »Narodno čitalnico« in sicer v družbi s klerikalci. — Vse se pripravlja na boj proti tebi — proletarijat, zato ker nočeš biti več Pavliha in pohlevni sluga gospodi, zavedajoč se, da celino v samopomoči, potom združeno organizacijo, si se osvobodil nadaljnega izkoriščanja od strani trgovcev, ki hodijo na tvoj račun na letovišča in šolajo svoje otroke, kateri ovinajo kasneje kot intelektualci delavstvo pri organiziranem delu in delajo v prid izkoriščevalcem. Hočejo te po svoje izobraževati, da bi te še nadalje izkoriščali. Naj bo manevar brigadirja, oziroma boga vseh bogov od katere strani si bodi podpiral in naj bi služil v kakršnešbodi namene: Delavstvo ostane nezamajst na potu komunizma, ki mu dviga zavest in pogum, da je ono ustvaritelj vsega, kar vzdržuje človeško družbo, in ne takozvana boljša družba, ki lenuhari in živi od delovnega ljudstva. Zato kličemo zavednim proletarcem, posebej mladini: Vsi v komunistične organizacije, naprej do zmage, do diktature proletarijata, da odstranimo iz človeške družbe gnile parazite in absolutistične trinoge, zatiralec delavstva in njegovih pravic.

ADJOVŠČINA.

Mi delavci tekstilne tovarne v Ajdovščini smo prejeli 15. novembra draginske doklade za štiri mesece in 25 odstotni mezdni povisek za oktober. Sedaj se nam izplačuje draginske doklade in 25 odstotni povisek ob priliki 14. dnevnega plače. Sedaj vidijo naši delavci in naše delavke, da ostane delavstvo brez organizacije v suženjstvu, in da se vse doseže s slogo.

V slogi je moč, tako so nas učili v šoli in pri vojakih! In to je res, samo da niso oni, ki so nas to učili v šoli in pri vojakih, mislili na delavsko moč in slog. Delavci se morejo rešiti le potem samopomoči! Torej sodruzi, roko v roki, ramo ob ramo, združijo se v organizacijo, v strokovne in politične. Kmetje in delavci, vsi v komunistične organizacije! Le v komunizmu je naša svoboda.

Tu v Ajdovščini in njeni okolici zelo potrebujemo delavsko zadrugo. Torej naša delo, da se otresemo enkrat za vselej vseh trgovskih in verzičniških žrel, nikdar stih! Tudi pri nas se mora ustanoviti delavsko zadrugo, da ne bo hodi naš trdo zasluženi denar v žene trebusnih trgovcev.

Delajmo, organizirajmo se, o delavci, ako hočemo postati svobodni in močni. Obrnimo se na naše sodruge iz Trsta, in oni nas bodo gotovo podpirali pri ustanovitvi naše konsumne zadrage.

Sodrug.

ZAGA.

Prosimo cenj. uredništvo, za objavo tega dopisa, od nas nadležnih Zagorjcev. Ves svet ve, da smo se vsled vojne morali za čas iste potepati po širni Italiji, sedanjim našim domovini. V naši odsotnosti nam je vojaška italijanska uprava posekala ves naš gozd. Kot odškodnino za to so nam nakazali na naše županstvo 70.000 lir. Ta denar se tudi nahaja v naši občini. Naši občinski možje so imeli tudi sejo, kjer je bilo s sedmimi glasovi proti dvema sklenjeno, da se ta denar razdeli med vse enako! In ker je bila večina za to, zakaj se denar ne razdeli? Le župan in en občinski mož sta bila za to, da se razdeli vsota na način, da kdor plačuje več davka, dobi več; vsi drugi pa so hoteli enak delež za vse — kar tudi mi zahtevamo! Zakaj se sploh drži denar v blaginji, ko je namenjen za vse občinare? Kaj mislijo naši možje o tej stvari? Opozorjamo jih, da to stvar v najkrajšem času uredi, sicer smo pripravljeni, da si poiščemo svojo pravico na drugem mestu. Može, zakaj ste bili izvoljeni? Zakaj smo vas nastavili, če nečete zagovarjati naših pravic? Potem vas sploh ne rabimo. Postavimo pa stare babe mesto vas! Še enkrat vas opominjamo, da to stvar uredite, sicer bodite gotovi, da se obrnemo na drugo stran!

Županstvo opominjamo tem potom še enkrat, da se zavzame za to, da se drži pogodbo, katero je isto sklenilo s podjetjem Palese. V pogodbi stoji, da se na delo vzame v prvi vrsti delavce iz občine Žage, in potem druge! Če ta točka ni veljavna, potem pa tudi druge točke niso veljavne! To naj si zapomni občina in županstvo! Vsi živite od nas delavcev, mi pa od vas zahtevamo, da storite kaj za nas! Genite se! Drugače bomo morali na drug način priti do svojih pravic!

Narodni direktor Klini, naj se ljudstvu nikar ne hlina, ker njegova koža ni več čista,

kakor si on misli. Ne gospodin, vi niste čisti, pač pa zviti! Delavci pri vas — pravite — so dobro plačani, če dobe po 8 lir na dan. — Ali je to dobro plačilo, pri 16urnem delu? Ha, koliko imate pa vi plače? In še špekulirate, da delavce odirate!

Delavci in kmetje! Držite se in ne brigajte se za to, ako vas gledajo po strani. Pride ura, pride dan, in plane, plane klavir, silni iz nas in takrat bo isti gospod, moral plesati, kakor bomo mi svirali! To naj si zapomnijo vsi oni, katerim je to namenjeno! Delavci in kmetje, Zagorjci! Bodite pogumni in ne pustite se strahovati! — Gidč. učiteljica dobi odgovor drugič; ravnotako njen zagovornik. — Več občinarjev.

Prošnja. — Dne 22. t. m. ob 10 zvečer je nastal požar v hiši vdove Marije Zagar, št. 134, kateri se je bliskoma razširil na sosednja poslopja in v par urah uničil tri hiše. Izven domačih družin so stanovali v hišah tudi drugi begunci, kateri imajo lastne hiše porušene, tako da je sedaj v tem mrazu pet družin brez strehe.

Od pogorelecev je bil samo eden zavarovan. Vsem tem posestnikom je lansko leto vojgenio popravil hiše. Radi tega ne more nihče pričakovati kake odškodnine. Ta nesreča je spravila vse pogorelece v skrajno bedo, katero povečuje še dejstvo pomanjkanja stanovanj, vsled po vojni porušeni hiše, po številu 80. Revezji so na cesti brez strehe, zato se prosijo usmiljenja srca, da se spomnijo teh nesrečnikov z darovi v denarju ali blagu. — Vsak še tako majhen, za pogorelece namenjen

OPUSTOŠENI KRAS

Bela cesta, ki se vije iz Trsta proti Kontov-
velju, in od tu preko Proseka v Sv. Križ, nas
pelje v Nabrežino, od kjer se nam nudi o-
bupna slika opustošenega, katerega je povzro-
čila štiriletna vojna. Bele hišice, ki so po-
zdravljale potnika v predvojnem času od pr-
vih jutranjih solčnih žarkih, so razbite od i-
talijanskih granat in izropane od vojaštva
bišev avstrijske armade. Dve ali tri stene ti
pričajo, da je stala tukaj hišica, v kateri je
živel siromašni delavec ali kmetič s svojo
družino. Ponokod spominja na delavsko hiš-
co ali kmečko poslopje le kup kamnja, ki je
pomešan s iztrežki, vojaškimi skodelicami
in čunjami. Skromne kraške njivice, kjer je
prideloval marljiv poljedelec nekaj krom-
pirja in fižola za zimo, so razrite od granat
in preprežene s strelskimi jarki in žicnimi o-
virami. Povsod uničenje, opustošenje; povsod
smrt in obup. Vse mirno in na smrt obso-
jeno...

Med Repentabrom, Sv. Križem in Nabreži-
no si naletel v mirnem času na številne kam-
nolome, kjer so si služili v predvojnem času
kraški kamnoseki vsakdanji kruh. Ti kamno-
lomi so sedaj popolnoma zapuščeni in zane-
marjeni. Mehanične naprave, ki so služile
pri izkopavanju in lomljenju belega kamna,
ležijo v kakem kotu kamnoloma razbite in
nerabne.

Štiriletna vojna vira je divjala v tukajš-
nji okolici. Prebivalci so morali na povelje
vojaških oblasti kar čez noč zapustiti svoje
domove in se podati v begunstvo. Pustili so
hišo in njivo, in slava avstrijske uprave jih
je razglašala na vse strani bivše monarhije. In
v prazna stanovanja je udrlo vojaštvo, da si
počije pripravljen kotiček za prenočišče ali pa
za zavetje pred nevarnimi granatami. Raz-
bili in uničili so premičnine in ako s jim je
zdelo, so odnesli iste v strelne järke, da si
urodijo drugi dom. Marsikateri oficirji so kar
na debelo ropali po zapuščenih stanovanjih
in so odvažali drage premičnine v svojo do-
movino za spomin na svetovno vojno. In
ravnotako se je zgodilo z dragocenim gospo-
darskim orodjem in stroji, katere so ob pri-
loki prodajali privatnim spekulantom in ena-
kim rodoljubom, ki so med vojno v imenu
cesarja ali kralja izkoriščevali stradalno
ljudstvo v zaledju in mu izskavali zadnje
kapljice krvi.

V mirnem času je bilo zaposlenih v tukajš-
nih kamnolomih nad 1500 delavcev-domo-
nov. Imeli so 5 do 7 kron dnevne plače.
Danes dela po teh kamnolomih samo 150
delavcev, ki zaslužijo dnevno 18-26 lir. Za-
lostna plača ob taki dragini življenjskih po-
trebščin. Vojna je sicer končala, toda ona je
štiri leta uničila, opustoševala in ubijala.
Ona ne oživlja, ona ne ustvarja. Nabrežinci
so živeli pred vojno večinoma od kamnolo-
mov. Med vojno se je nahajalo v Nabrežini
etapno poveljstvo. To je največje pripomoglo,
da je vas vas popolnoma izropana. Ko so se
prebivalci vrnili iz begunstva, so našli v svoji
rojstni vasi le opustošenje in obup. Kmetije
niso mogli obdelovati svojega podedlega polja,
ker jim je bilo poljsko orodje pokradeno.
Kamnoseki niso našli v navedenih kamnolo-
mih nikakega zaslužka in so si morali poiskati
drug poklic. Obnova je jako počasna, oziro-
ma je po celem Krasu že zaspala. Beda in
brezposelnost narišate danes na obrazu.

Nabrežina je bila v predvojnem času sre-
dišče proletarskih organizacij. Organizirani
so bili železničarji in klesarji. Te organizacije
so se po 4letni vojni obnovile. Preveča jih
internacionalni duh, proletarska solidarnost.

In enake razmere vladajo v vseh kraških
vaseh. Sestletna beda in neznošno trpljenje
sta vtila tem trpinom dragoceno zvest, ki
jim osvetluje in narekuje pot do zmage zati-
ranih in tlačanih.

Iz Nabrežine nas pelje kamenita pot v
Šempolaj. Ravna kraška vas, toda vas kre-
metnih in zavednih delavcev. Nekateri se ba-
vijo s poljedelstvom, a drugi so zaposleni na
železnici. Marsikateri šempolajski kamnosek
je moral vsled opustošenega kamnoloma
premenjati svoj poklic, da si prisluži vsakda-
nji kruh.

Enako velja za bližnjo vas Gorjansko.
Kikor Šempolaj, tako je tudi Gorjansko po-
polnoma izropano po vojaštvu. Prebivalci
Gorjanskega so morali za časa vojne v naj-
večji naglici zbežati iz svoje vasi pri prvih
italijanskih granatah. Pustili so na licu mesta
vse imetje, in ko so se vrnili v lastno vasico,
so našli tamkaj grobišče, obup in opustoše-
nje. Vlada je popravila do sedaj le 2 hiši in
misli, da je s tem že storila svojo dolžnost.
Obnova je zaspala. Odškodnino za vojne
poškodbe je dobilo le par vaščanov, a ostali
morajo čakati, dokler se spomni rimska go-
spoda tudi na gospodarsko uničene Kra-
ševce.

K temu obupnemu položaju kraških vasi
moramo pristevati tudi popolno pomanjka-
nje vode. Kras ima vodovod, katerega je na-
peljala bivša avstrijska vojna oblast. Voda iz-
vira izpod Nanosa in ta vodovod je zalagal
Kras celo vojno z vodo. Pred dvema mese-
cema je sedanja oblast zaprla vodovod baje
iz gospodarskih vzrokov. Gospodje hočejo
namreč, da bi že itak izmognili Kraševci pla-
čevali letni davek za vodo. Ali ni to višek
lumparije? Prebivalci Gorjanskega na primer
morajo piti vodo iz kala. Vseled suhega vre-
mena bo ista kmalu pošla. In potem? Ali niso
te razmere neznošne?

Nedaleč od Gorjanskega leži Komen. Tu
narašča danes danes brezposelnost. Obno-
va počiva in število brezposelnih je ogromno,
ker mora stavbinska zadruga odpustiti de-
lavce vsled pomanjkanja dela. Tudi pri pre-
hrani so vodilne osebe vedno sleparile delav-
stvo. Toda vsled odločnega nastopa kome-
skega proletarijata so se prehranjevalne raz-
mere nekoliko zboljšale. Prebivalstvo pogre-
ša posebno sladkor in mast.

Zalostna Vojsčica! Le par hiš je obnovlje-
nih. Vlada je sezidala novo cerkev, mesto da
bi uporabila razpoložljiva sredstva za koristi-
nejše stavbe. Kam naj spravi delavce svojo
družino? V cerkev? Kam naj spravi revni
kmetič svojo kravo ali kozo? V cerkev? —
Ako sezidamo v opustošeni vasi novo cer-
kev, — je s tem že dovolj storjeno za go-
spodarsko obnovo — tako si mislijo vladne
kamele. Položaj v tej vasi je nad vse obupen:
brez vode, brez življenja. Brezposelnost je
velika. Vlada bi lahko dala domačinom nekaj
zaslužka. Ne, niti tega ne! Okolu vasi je le-
žalo precej vojnega materiala. Istega je vla-
da prodala italijanskemu veržniku. Ta je na-
ročil iz kraljeva delavce, da mu naberejo in
nalozijo ta material. In revni vaščani morajo
gledati, kako jim krače vlada izpred oči se ta
malenkostni zaslužek kmetije ne morejo
niti obdelovati polja, ker jim je bilo med vo-
jsko vse orodje pokradeno. Prisiljeni so nabir-
ati ostanke vojnega materiala, da preživijo
sebe in družino. Toda gorje jim, ako jih o-
blast zasadi pri nabiranju, kajti italijanski
zakoni ne poznajo nikakega usmiljenja v ta-
kih slučajih. — Za malenkosti se nalaga mese-
ce in leta ječe.

Kostanjevce ni več! Na njenem mestu
ležijo kupi kamnja, priče vojne grozote. Vas
in njena okolica sti bila pozorišče najhudejš-
jih bojev. Vlada ni pokazala do sedaj nobe-
nega namena, da obnovi in oživi to umrlo
vas. Le par vaščanov se je vrnilo iz begun-
stva. Ti prebivajo v lesenih barakah, katere
so si sami sezidali le za silo. Polje je daleč na-
okrog razkopano od granat in prepreženo s
strelskimi jarki in z žicnimi ovirami. Povsod
na okoli ležijo bombe in granate. Zalosten
posled, žalostna poročila. Tam doli leži fu-
lenska ravan s furlanskim ljudstvom drugače.
V Furlaniji se obnavlja, se zida nove hiše in
popravila od granat poškodovane. Zakaj
tako? Vlada pospešuje namenoma sovraštvo
med dvema plemenoma, ker se boji njih
zblizanja in pobratimstva...

Proletariat zahteva zaslužka in kruha; on
zahteva človeške pravice. Mera trpljenja in
stradanja je polna! Vlada se ne zmenja za ta
klic, ker je nezmogoča, da reši tako nereča
vprašanja. Kmetije in delavci opustošenega
Krasa znajo, kje imajo iskati uresničenje
svojih zahtev. Oni znajo, da bo le komuniz-
em osvobodil moderne sužnje iz krempljev
krvoločnih izkoriščevalcev in tlačiteljev pro-
letarskih mas.

Rad i užitek

Često se čuje, da nema večeg užitka od
onoga, što ga čovjek osjeća, kad dovriša
kav posao. U toj tvrdnji ima mnogo istine.
Napredak u svim strukama ljudskog rada
se ima dobrim dijelom zahvaliti osjećaju
užitka nad polućenim uspjehom u radu.

Očito je ugodan osjećaj jednog astronoma,
kad nakon dugog promatranja ustanovi, da
jedna zvijezda ima te i te osobine. Ugoda je
osjećaj čovjeka i kad požanje njivu i uveze
prirod u spremište. Ugoda nje osjećaj, kad-
god se svrši jedan koristan posao. Taj osje-
čaj ugodnosti goni čovjeka na dalji rad.

Pa ipak se ne može reći, da danas većinu
čovječanstva veseli rad. Baš naprotiv, ljudi
mrze i pomisliti na rad, a kamo li da uživaju
u radu.

Radnici danas načine kuću, načine divan
brod, neizmjerne željezničke pruge, no iz-
gleda, da oni ne nose u sebi nikakav osjećaj
ugodnosti, što su proizveli i načinili tako
veličanstveni stvari.

Prema tome ovo ruši gornju tvrdnju, da
čovjek mora imati i korist od rada i od svo-
jega djela, a ako mu je taj rad nekoristan,

ako on nema prava uživati svoje djelo, onda
naravno, da rad ne može biti ugodan. Ako
se čovjek požanje njivu, ali sav prihod mora
dati drugomu, a sam nema kruha u kući,
naravno je stvar, da mu žetva nije užitek
nego teret.

U današnjem društvu su u takovom polo-
žaju svi radnici. Oni proizvadjaju sve i sva,
ali nemaju pravo, da se koriste svojim proiz-
vodom. Oni grade najljepše kuće, no u njima
ne stanuju oni, nego razni paraziti, koji ni-
šta ne rade. Oni prave automobile, no u
njima se voze i opet drugi, a oni se moraju
zadovoljiti time, da gledaju na ulici automo-
bile i da paze, da jih ne pogazi isti onaj au-
tomobil, što su ga načinili za druge.

Radnici provadjaju cijeli život u radu, a
nemaju od tog rada apsolutno ništa i svrša-
vaju život kao najveći siromasi. Pod takov-
im prilikama je rad muka i teret i ne može
biti ni govora o užitku nakon dovršenog rada.

Kad radnici budu imali korist od svog
rada, kad budu dionici svih onih lijepih i
korisnih stvari, koje proizvedu, onda će se
u njima javiti ugodan osjećaj nakon dovrše-
nog rada, jer će i oni u cijeli svijet živjeti
lijepšim i lakšim životom.

To ali neće biti, dok u svijetu ne zavlada
socijalizam!

JANKO JANKOVIČ

Iz cikla „Razpoloženja“

V.

Tiho je v moji sobi.

In v solca zlati svetlobi

ždi dvoje mojih otrok.

S solzami v očeh, a brez besede

Se stiskata k meni in v trepetanju rok

je skrita misel, ki jo duša prede...

Jaz sam

jo slutim, ker jo poznam

odtakrat, kadar dala noč mi gluha

je izpoznanje grozno,

ko čul sem v uro pozno

src tisočeriš pesem: Kruha, kruha...

Mladinski vestnik

Narodni svet socialistične mladine.

Narodni kongres italijanske socialistične mladine je bil na zahtev mnogih sekcij in zvez in iz oči-
vidnih razlogov političnega značaja, preložen na
prihodnji mesec januar in se vrši po onem Itali-
janske socialistične stranke.

Medtem je slišen osrednji odbor v svojih naj-
novjših sejah, da se klic narodni svet na dneva
5.-6. decembra v Rim.

Razpustilo se bo o sledečem dnevnem redu:
1. imenovanja predsedstva; 2. poročila O. O.; 3.
narodni politični položaj; 4. mednarodno gibanje;
5. uprava; 6. razno.

Narodni svetniki n'j vzamejo to na znanje.
Politični tajnik: Luigi Polano.

K. M. I. na kongres francoske socia-
listične mladine.

Tajnik srednjega odbora K. M. I. (Komuni-
stične mladinske interneta) uski sodrug
Sackin je poslal na narodni kongres francoske
socialistične mladine brojačko, v kateri ureka
kongresu pozdrave komunistične mladine Rusije.
„Kongres se glasi v brojački — se to moral
odločiti, ali je z reformisti in so ijalpartijati, ali s
Komunistično mladinsko internacijo alo in z rečo
mladino Ruje. Mi pričujemo od Vas, da iz-
občite vse izdajace in odlasce iz svojih vrst.
B. dte vojaški komandzma, bodite naši bratje!
Naj živi vesolja revolucija proti kapitalu!“
(Ro ta - Wien).

Kongres francoske socialistične
mladine

Kongres se je sestel dne 31. oktobra in 1. t. m., da od-
ločijo o vprašanju Internacionalne Kongresa se je udele-
žilo nad 100 delegatov, ki so zastopali kakih 9000 članov.
Svoje zastopnike so poslali izredni odbor K. M. I.,
komunistična mladina Švice, Avstrije in Italije. Po dolgo-
trajnih vilihrihneh sejah je bil s 5445 glasovi (z Alzacijo
s 7000 glasovi) proti 1950 glasov sklenjen brezpozorni
pristop h K. M. I. in s tem h IIL. intern. Zveza komun-
ist. Francije izstopa na ta način iz stranke. — Fran-
coska vlada je še tekem kongresa aretirala zastopnika
Italije in Švice ter gosta iz Jugoslavije. Ker jih ni mo-
gla obsojiti, je franc. liberalna in demokratična vlada
pozneje izgnala vse tri tuje boljševike: Mlade sodruge
Dr. Marchija, Vujovica in Sulbajarja.

to, ki je ležalo sredi barke. Tudi koncipient
Glavina mu je pomagal pri tem oprivilu, ko-
likor je mogel, tako da se je rešeto kmalu na-
polnilo do vrha in so se Vidi zaiskrile oči od
samega veselja nad obilnim plenom. Potem
jo je prijel naenadoma neka tiha žalost, da je
dejala zamišljeno: »Prav kakor pri človeku...
vse, prav vse se brani smrti, noči.«

Pa se je v hipu zopet brezskrbno nasme-
nila, dregnila v fanta, ki se je bil sklonil nad
rešetom in ga polival z morskovo vodo in lju-
bila odtakrat se bolj življenje.

Ko je bilo vse delo končano, je zaukazal
stari ribič: »Zdaj pa na široko! In spet so se
pogreznila vesla in barka je odplavala na ši-
roko morje. Tam se je ustavila in cela druž-
ba se je oddahnila od prestanega trudi. Na
majhnem železnem ognjišču se je kadila ve-
selo rumena polenta in tudi v veliki, sajasti
ponvi se je nekaj cvrilo in peklo. Dišalo je po
ribah, da je jurista zasledečevalo prijetno
pod nos. Mislil je oglati z jezikom, pozna-
bil na ves trud in se obrnil do Glavine: »Pri-
jetni večerica bo to... da prijetna...«

»Seveda, seveda,« je moljil ta in izvlekel
odnekod par debelih steklenic.

Obrnil se je k Vidi in ji dejal s pomenlj-
vim nasmehom: »Evo vam, gospodična žive-
ljenja!«

In ona prime za šampanjec, pa meni vendar
prepričevalno: »Pa je najbrž vsaj nekoliko
ponarejen, gospod Glavina! A jaz hočem ti-
stega pravega, ognjevitiga...«

Edisonovo mnenje o duši in neumrjčnosti

Pred nekaj tedni je objavilo dnevno čas-
opisje po vsej Ameriki vest, da Thomas E.
Edison, znani iznajditelj, pripravljaj aparat,
s katerim bo možno občevati z mrtvimi. Vest
je izzvala nebroj različnih komentarjev. Oni,
ki so neštetokrat čitali in slišali iz zanesljivih
virov, da ne da Edison nič na religijo in da
je ateist, so smatrali vest za navadno raco,
ali so pa zmajevali z glavjo, češ, kaj se je
zgodilo s starim ženjem? Drugi pa, ki pri-
segajo na neumrjčnost duše in na posmrtno
življenje, so si zadovoljno meli roke in rekli:
»Ali vidite, kako je Edison spoznal svojo
zmoto na stare dni in se vrnil k nam? Ha,
Edison veruje v neumrjčnost duše.«

Ni ga skoraj človeka v Ameriki, ki ne bi
slišal o Edisonu. Fonograf, kino (premične
slike), električna luč, električna baterija in
pešete druge stvari so njegove iznajdbe.
Pravijo — in zakaj ne bi verjeli? — da ima
patente za skoraj tisoč iznajdb. Danes mu
je 73 let in kljub temu je še vedno na delu
v svoji delavnici v Orangu, New Jersey.
Njegov veleum ne miruje, temveč proizvaja
dalje.

Kaj je torej resnice o njegovem aparatu
za občevanje z mrtvimi? Ali se je elektriški
vizard res namenil, da premaga misterij »one-
ga sveta« in nam ga razene pred naše žive
oči? Čakali smo, da spregovori sam o tej
stvari. Znano nam je, da Edison rad govori
o svojih iznajdbah in načrtih za nove iz-
najdbe, govori premišljeno in stvarno kot
veščak.

Nismo dolgo čakali. »The Scientific Ame-
rican« je pred nekaj dnevi prinesel intervju,
ki ga je imel Edison z urednikom te znan-
stvene revije z ozirom na njegov aparat, ki
ima nalogo, »da loči brezčimne denes iz
sveta duhov.« Iz Edisonovega intervjuja nam
je jasno, da so se čudo motili vsi oni, ki so
mislili, da je slavni iznajditelj zapustil trdna
znanstvena tla in splaval nekam v oblake mi-
stičizma. Ne, Edison je ostal Edison. Nje-
gov poiskovanja, da poseže v »življenje on-
kraj groba«, temelji na realnih tleh vede.

Toda čujmo, kaj pravi Edison sam:
»Znanstvene izkušnje v šestdesetih letih
mojega življenja so me prepričale, da sestoji
človeško telo, kakor vsako drugo organsko
bitje, iz posameznih živih bitij ali celic, ki
so tako majhne, da ga še ni mikroskopa, ki
bi jih odkril. Naša telesa niso nič drugega
kot organizacije teh malih individvij: na
miriade in miriade jih je v nas. Vsak tak
individij je življenska enota sama zase, toda
te enote delujejo v skupinah, rojih in celih
armadah. Petindevetdeset odstotkov žvi-
ljenskih bitij — tako jih imenujem — v te-
lesu človeka, opravlja gotovo delo in izvr-
šuje gotove dolžnosti, medtem ko pet o-
stotkov bitij daje direktivo za izvrševanje
določene dela.

Po mojem mnenju se mora iskati v teh
petih odstotkih življenskih bitij osebnost
človeka. Nahajajo se v onem delu možga-
nov, ki je znan pod imenom »polje Broca« in
nam dajejo duševne vtiske. Kadar človek
umrje, se ta bitja razkrope in funkcionirajo
v drugih oblikah. Vprašanje nastane zdaj,
kaj se zgodi z onimi petimi odstotki inteli-
gentnih ali upravljačih bitij po smrti člo-
veka. Ako si predstavljam, da se individuiji,
ki opravljajo vsakdanje delo v telesu, raz-
dejo in si poiščejo novo delo, mora logično
slediti, da se tudi vodilna bitja, ki dajejo di-
rektivo za delo, napotijo z ostalimi roji v
nov svet. Ta bitja, kakor sem omenil, pre-
stavišajo v meni Edisona, dajejo človeku
njegovo osebnost, zmognosti in značaj. Ali
ostanejo skupaj kot so prej eksistirala, ali se
razkrope in iščejo novih funkcij kot indivi-
diji in ne kot kolektivna skupina?

To je isto vprašanje, na katerega iščem
odgovor s svojim aparatom. Ako se ta bitja
razkrope, tedaj se bojim, da je moje delo
zastonj, ker to pomeni, da je naše osebnosti
konec po smrti; v drugem slučaju, če ostane-
o omenjena vodilna bitja v naših telesih
v enoti, kakor so bila za časa našega žvi-
ljenja, tedaj je možnost, da živi naša oseb-
nost tudi po smrti. Celice same žive večno —
in v njih je tista naša neumrjčnost, v ka-
tero veruje mnogo ljudi. Ampak neumrj-
čnost celicnih bitij ne pomaga prav nič moji
osebi niti drugim osebam, če se omenjena
celična ali življenska bitja razkrope v onem
aktu, ki mu pravimo smrt, kajti potem je
moja osebnost uničena, raztrgana na miri-
ade delov. Ravno tako ni nič ne pomaga,
ako se življenska bitja mojega telesa ponovno
združijo v novem telesu, pomešana s bitji
drujih teles, ker to nisem več jaz kot sem bil.

Edino upanje torej leži v vprašanju: Kaj
se zgodi z vodilnimi življenskimi bitji? Ako
ostanejo ta bitja v enoti, tedaj je mogoče,

da obdrže v sebi elemente, ki na primer tvo-
rijo v človeku aparat spomina, to je vtiske
iz življenja. Če je to res, je možno na kak
način priti v dotiko z rojem spomin nosečih
bitij, ki se bodo zavedala prejšnje osebnosti.

To je Edisonova vera v neumrjčnost oseb-
nosti. Iz njegovih besed je jasno, da on ne
ve še nič pozitivnega, temveč šele išče dokaz-
zov za svojo teorijo. V intervjuju je rekel
tudi, da aparat za to poskušnjo mora biti
superdelikatna, ako hoče doseči z njim silno
nežna življenska bitja. Kakšen je ta aparat,
ni pojasnil, toda vsekakor bo poskusil z ele-
ktričnimi valovi. Edison je dalje rekel, če se
njegova teorija obnese in dobi odgovor, ka-
terege išče, tedaj mora odgovor priti od oseb-
nosti, ki je imela v življenju malo več znanja
o električnih valovih in o operiranju brez-
žičnega brzojava.

Rdeči utrinki

Mnogi se pritožujejo, da njihovi tovariši ne vedo še ni-
česar o socijalizmu. Dolžnost onih, ki se pritožujejo, da
pridobne nevedne tovariše zato, da se naroče na socija-
listično časopisje. To ni težko delo, pridobiti od časa do
časa kakoga prijatelja, da se naroči na list, ki se bori
za interese proletariata. Vsak zaveden sodrug ima sveto
nalogo, da agitira za naš socialistični tisk.

Ne čakajte, kadar vam poteče naročnina, da pride
tirjatev iz upravnitva, nego jo poravnate takoj sami,
da ne bodele delali svojemu listu nepotrebnih stroškov
in da mu boste dali potrebne krvi.

Kapitalizem in nacionalizem sta tako združena, da
zaboli drugega če udariš prvega.

Za Tiskovni sklad „Dela“

M. R. Nabrano v Ajdovščini v gostilni pri Lud-
viku in Slokarju: Furlan Franc, Škrl

Ciril, Škrl Rafael, Furlan Ivan, Vogrič
Ralko, Škrl Angel, Lulik Peter, Krapeš

Henrik, Ferjančič Josip po L. —

Samsa Janez, Batič Jožef, Ferant Franc,

Ferjančič Josip, Pipan Ivan po L. 2. —

Batič Franc L. 3, Kermol Peter in Pegan

Jožef po L. 5; skupaj 31—

Po slov. tajniku Višjega kulturn. sveta

sodr. Lovko: Soban Roza, Soban Jo-

sipina, Vidmar Alberta, Kokelj Stefa-

nja, Dragin Marica, Žigon Roza po L. 1,

Češnik Anica, Škrl Rozina, Faganel

Antonija, Pomazarič Bernarda, Baycon

Viktorija, Semič Marija po 2 L, Bra-

tina Ernesta L. 3; Skupaj 21—

Kaša Franc 5—

Nabrali učitelji pri neki politični debati

pri izpitu v Tolminu: Pahor Karol, Čok

Antonija, Turko Alfonz, Drckonja Ciril,

Lasič Franc, Presel Mirko in Mozar

po L. 5; Skupaj 35—

Da bi Anton Trebec in Antonija Trebec

roji. Milkovič iz Orleka-Gropada srečno

živela v zakonskem stanu, darovali

zbrani starije zadrugi Kmečke delav-

ske zadruge v Dobravljah s pripombo:

zato, ker je Wrangel od boljševikov

porazen 40—

Nabrala Zveza stavbinskih delavcev v

Mirnu za obnovo naših listov 243:40

Novoporočenec Pahor Franc, Miren 10—

Organizacija čevljarjev, Miren 10—

Skupaj L. 455:40

Prej izkazanih 3022:95

Skupaj L. 3478:35

Komunistično posojilo

Pri našem upravnistvu je podpisal Komunistično

posojilo: Poženel Fran IV. iz Idrije L. 25—

DAROVI.

Za politične preganjance nabrala Zveza stav-

binskih delavcev v Mirnu L. 10:50.

Za politične preganjance in Delavski dom v

Aiello darovali sodrugi v Ajdovščini:

Gregorč Martin L. 3, Neimenovan L. 2, Brazin-

čerič Stefan Stefan 1, Hrovat Jožef 2, Marinič

K.S.J. in volitve v konstituantu

K. S. J. (Komunistična stranka Jugoslavije) je ob prvi volitvi v konstituantu izdala na delavstvo ljudstvo vasi in mest. Manifest je prava obznanila vladajočega razreda v Jugoslaviji. Ker je ta volni proglas obnem slika današnje Jugoslavije, bode delovnega naroda in zločinca mlade jugoslov. buržoazije, ga priobčeno v celoti. Poputiranjem se vršijo volitve v ustavodajno zbornico. Jugoslov. proletariatu želimo zmago in pogum za ustvaritev proletarske državne ustave.

Voltni manifest delavstvu ljudstvu vasi in mest.

ZATIRANJE

Dan volitev v ustavodajno zbornico (konstituantu) se približuje. Dve polni leti je buržoazna gospoda absolutistično vladala in kovala usodo Jugoslavije, ne da bi vprašala ljudstvo. Po dveh letih je vendar razpisala volitve. Komunistična stranka je bila edina stranka, ki je od vsakega začetka zahtevala, da se razne takozvane narodno predstavništvo, ki ni izvolil narod, ter da se takoj razpiše volitve v konstituantu. Vse stranke brez razlike so bile proti tem zahtevam komunistov in samo po prihodnosti velike, vedno močnejše in vedno jasnejše vade nezadovoljnosti so morali vladajoči in njihove stranke te volitve razpisati.

In tako boste dne 28. novembra tudi vi, ki ste bili dosedaj brez vsake pravice, dobili priložnost, da poveste svojo besedo, da izrečete svojo sodbo. To bo vaša prva beseda po petletnih vojnih mukah in strahotah in po dveletnem hlapčevanju pod diktaturo, absolutizmom in terorjem samovladnih oblastnikov.

Na ta dan morate zahtevati račune od buržoaznih oblastnikov, kajti oni so vas poglajali v klavnicu za svoje koristi. Na ta dan morate zahtevati račune od kapitalistov, ki gospodarijo s to deželo, za vse one neštete in nepopisljive muke, ki ste jih vi v vojni prenašali zato, da bi se oni lahko še bolj obogatili in pod zaščito vaših pravičal in kupčiči milijone. Ta dan morate izreči svojo sodbo nad vsemi vojnimi literati, spekulanti, trgovci in verzičniki, ki so vas pod okriljem oblastnikov in v zvezi z njimi pustili gole, bose, lačne in bolne na fronti, doma pa so vas oskubili do gole kože. In prikratk po dolgih devetih letih se vam nudi prilika, da glasno protestirate proti vsem vnebovpijočim krivicam, ki so vam jih stili za časa strahovite vojne, kakor tudi po vojni.

To je vaša velika pravica tega dne. In vaša pravica je tudi, da postavite pred svoje sodišče in najbrezobzirnejše obsodite vse to tolpo nepoklicanih gospodarjev, ki so zgrabili vse oblast v roke in jo obrnili proti vam, kakor hitro se je na vaših koteh in žrtvah, na grobeh vaših bratov vzdignila Jugoslavija. Žrtvovali ste vse in prenašali neizrečeno trpljenje, medtem ko so oni živili in »služili« milijone. Ko pa se je vojna dokončala, so iz vas zopet napravili sužnje, vse oblast so pa vzeli v roke in jih postavili v vojni bogataši, veliki duhovni in vojni bogataši. Stare in zloglasne meščanske stranke, stari veleposelniki in bankirji, stari goljufi ljudstva in ubijalci so poslali svoje agente, da prevzamejo vodstvo Jugoslavije. Poslanci in vlade, ki jih nihče ni izvolil, imajo že dve leti oblast v rokah in razpolagajo z ljudskim premoženjem, z vašimi denarnicami in življenji, z usodo vašo in vaše dežele. Ne da bi se vprašalo ljudstvo, se določa oblika države in vladarstva. Peščica kapitalistov in veleposelnikov v zvezi z monarhijo in v vojno oblastjo uvaja popolno diktaturo in medtem ko zunaj samooblastno delajo nove milijarde dolga na vaš račun in sklepejo nove zveze za vojsko, dopuščajo, da se v deželi pod vodstvom bajonetov, ječ in nasilja vrši nad vami nezasišeno ropanje in se pleni še to, kar je ostalo od vašega imetja in od sadov vašega dela. Pod varstvom policije, vojskarske in meščanske postave se že dve leti dogajajo afera in škandal v vseh državnih napravah od ministrskega predsedništva do krajevne glavarstva. Dve leti kraljuje tatvina, draginja, brezposelnost, pomankanje in vedno večje zasluževanje delavnih množic. In kot sad devetletnega gospodarjenja jugoslovanskih bogatašev imate danes gospodarski razpad, finančni bankrot, umiranje prometa, nebrzdano naraščanje draginje, neomejeno ropanje od strani kapitalistov, vedno težje življenjske pogoje, vedno večjo bedo množic in vedno bolj pregrešno uničevanje. Že tako opustošene narodnega imetja in od vojne izpodjedene narodne moči.

To ste dobili kot plačilo za vsa vojna trpljenja, za dva in pol milijona vojnih žrtv, za cele armade vojnih invalidov in sirot, za 48 milijard vojnega dolga naloženega na vaš hrbet. Kadar zaradi vsega tega izražate svojo nezadovoljnost, ali pa poskušate protestirati proti temu neznoznemu stanju, tedaj vas oblastniki potom svojega častopisja imenujejo agente Nemcev, Madžarov in Italijanov, njihova policija in oborožena sila pa vam zamaši usta in odpira ječe. Kadar te ljudi kritizirate zaradi njihovih zločinov, kadar poveste očitno njihovo krivdo, tedaj vas ti ljudje razglajajo za izdajalce domovine. Da bi onemogočili vsako kritiko in kontrolo ljudstva nad njihovimi deli, da bi vam zaprli oči in vas tako v temi lažje oropali in zaslužili, vam prepovedujejo svobodo govora, shodov, dogovorov, združevanja, svobodo tiska, stavke in politične odločanje.

28. november je dan sodbe. Vi imate pravico in dolžnost, da na ta dan izrečete obsodbo nad gospodarji te dežele in nad meščanskimi strankami, za katerimi stojte ti oblastniki. Na ta dan ne boste zamudili priložnosti, da s kroglicami tajno protestirate in obsodite cel režim, ker vam do zdaj buržoazija ni dopustila napraviti to javno. Vzdignite se in pojdite vsi na volišče. Glasovanjem proti njim pokažite, da se zavedate svojih koristi, da poznate svoje sovražnike. Če ne boste glasovali niti za eno od buržoaznih strank, boste pokazali, da ste vendar spoznali, odkod prihaja zlo in koliko časa bo trajalo. Zlo izvira iz tega:

Ker so vsa bogastva (fabrike, rudniki, banke, železnice, skladišča in najboljša zemlja) ter vsa državna oblast v rokah majhne peščice kapitalistov, veleposelnikov in vojnih bogatašev, ki danes gospodarijo. Zlo bo trajalo, tako dolgo, dokler vi, ogromna večina naroda ne vzamete v svoje roke vsega bogastva in vso državno oblast.

Delavno ljudstvo iz mest in vasi Revni in mali posestniki! K vam bode prišlo, navzlic svojim grehom in zločinom, zopet vse meščanske stranke, da dobijo vaše glasove, prišlo bode iskat vašega zaupanja in mandate. Polne nečistosti, grehovi in zločinov nad vami bode prišlo pod starimi ali pa prebravanimi imeni k vam, da vas zopet ogoljufajo, da izvažijo vaše glasove, češ, da oni niso krivi za vse nadloge, ki jih prenašate. Vse bode nastopile s psevkami in blatom druga proti drugi, vsaka od njih bo besno odkrivala pregrehe, podlosti in zločine drugih. Ali če se še tako krejajo in pušajo med sabo, ko bodo deblile oblast in ropanje, se bodo poravnale med seboj, kajti vse so enake, ne zato, ker skupaj sedijo na vladi, temveč zato, ker so vse enake sovražnice ljudstva. To so vse stranke kapitalistov in veleposelnikov, povetne in cerkvene gospode, stranke bogatašev in gospodarjev nad vami, vse so pomožne orodje buržoazije, ki vlada nad nami. Vse so za družabni red, kakor je današnje stanje, za vlado kapitalistov in veleposelnikov — a za hlapčevanje ljudstva. Parlamentarna zajednica: slovenski klerikalci, srbski radikalci, hrvaški zajedničari in bosanski agi ter begi zastopajo svojo skupino bank, veleposelstev, vojnih bogatašev, a demokratska zajednica liberalci, demokratije in njihovi podporniki socialni demokratje zastopajo zopet drugo vrsto bank, podjetij, posestev, spekulantov in verzičnikov.

Toda vse to tvorijo ene samo sovražniško fronto proti vam, in vse skupaj se takoj združujejo, in stopajo v isto vlado, kakor hitro obetujejo, da jim vaša nezadovoljnost postavi v nevarnost oblast in gospodarstvo razreda, kakor vam pripadajo. In tedaj so vse sile v uporabi nasilne in oborožene sile proti vam. Čeprav se krstijo z drugim imenom in oblačijo drugačno oblačilo, so vam vendar sovražne tudi stranke socialnih patrijotov (ki se krsti za socialnodemokratsko) in »narodno« socialistična stranka, kakor tudi samostojna kmečka stranka. Vse te stranke so v službi buržoazije, čeprav na vse mogoče načine vabijo v svoje vrste nepoučene delavce in kmete. Socialni patrijoti so se sedeli skupaj z buržoazijo v vladi in kot plačani agenti buržo-

azije in vdani hlapci protirevolucije izvršujejo zahrbtno izdajalstvo nad delavci, s katerih imenom se šopirijo. Stranka narodnih socialistov ni po svojem bistvu nič drugega kot orodje kapitalizma, s katerim ta hoče razbiti vrste delavnega ljudstva. Tako imenovane kmečke stranke, med njimi samostojna kmečka stranka stojijo v izdajalski službi buržoazije, ker se ravno v času, ko se kapitalistična oblast nahaja pred propadom, vse te stranke se na vso moč trudijo, da odvrnejo kmete od njihovega pravega revolucionarnega pota, da ga sile in organizirajo končno kot poslednjo trdnjavo kapitalistične družbe in ga vržejo proti evoluciji delavnega ljudstva. Stare meščanske stranke kot zastopnice bogatašev, veleposelnikov, velike duhovščine, grofov in verzičnikov, prihajajo danes pred vas brez programa, ker so vse programe zaigrale in umazale. One se borijo za oblast in tudi če bodo prišle pred vas s kakim geslom, se bo zgodilo to samo zato, da se zataji tisto resnično vprašanje, za katero se bo šlo na dan 28. novembra. Vse te stranke skrivajo pred vami pravi pomen volitev tega dne. To pa zato, ker se bojijo vaše sodbe in jih je strah odkriti priznati, za kaj se gre in o čemu imate vi pravico, da odločujete tega dne. Strah jih je postaviti vam odkrito vprašanje, za kaj ste:

Za oblast buržoazije ali za oblast delavcev in kmetov? Za njihovo bogataško ali pa za vašo delavsko in kmečko državo? Za meščansko monarhijo ali pa za sovjetsko republiko delavcev in kmetov? Da se obsodi in kaznuje buržoazija in njene vlade za vse zločine, ki so jih izvršile med vojno in po vojni nad vami, ali pa jim izrečete zapužanje, da se nadalje gospodujejo in ropajo? Ali boste, da o vaši usodi odločite, vodi zunanjo politiko, napoveduje vojske, prodaja narod Jugoslavije v kolonialno sužnost, da razpolaga z državnimi financami in z vašim imetjem, za vašo krivdo in življenjem buržoazni razred bogatih lenuhov, ali boste priznati stare in dovoliti nove milijarde dolgov ali nečete? Komu naj pripade zemlja veleposelnikov, cerkvenim imetnikom in bankam, ali pa vam, ki jo obdelujete? Ali boste, da pridelite kmetov grozdo kmetov, ali pa v žepu bankirjev in veleposelnikov, kakor to zahtevajo klerikalci, demokratska in vse druge meščanske in malomeščanske stranke? Ali naj delavci se naprej delo za kapitalista, kmet pa za spekulante, trgovce in verzičnike, mali obrtniki in mali posestniki za velike kapitaliste in bankirje, služe in duševni delavci za razred zajedalcev, kateri imajo v rokah to državo? Ali hočete, ali nečete? To draginja, pomankanje, ropanje z ene strani in to politično reakcije, to zatiranje svobode in pravice, to nasilje in diktaturo buržoazije z druge strani.

Teh vprašanj se vam meščanske stranke in njihovi podporniki ne upajo postaviti naravnost in obraz. In vendar se bo na dan volitev odločevalo o tej zadevi in o njih imate pravico razmišljati in sklepati s tem, da od določ svoj glas za eno, ali pa za drugo stran.

Zato pa vam mi komunisti, ki vam nimamo ničesar skrivati, postavljamo ravno ta vprašanja in vas pozivamo, da ravno ta vprašanja odgovorite, ko boste oddajali svoje glasove. Tu ni mesta omahovanju. Pred vami sta samo dve fronti, ki sta jasno in globoko oddeljeni druga od druge. Na eni strani razne stranke kapitalistov, posvetnih in duhovskih oblastnikov, veleposelnikov in grofov, na drugi strani Komunistična stranka delavnega ljudstva mest in vasi.

Kdor glasuje za katerokoli meščansko stranko, ta voli kapitaliste, bankirje, vojne bogataše, verzičnike, veleposelnike, je za njihovo gospodarstvo in diktaturo, ta glasuje za današnji kapitalistični nered in za obstoječo buržojsko državo.

Kdor glasuje za komuniste, ta glasuje za uničenje kapitalizma, veleposelnštva, privatne trgovine in gospodarstva bogatašev. Ta glasuje za to, da se napravi konec sužnosti delavcev in kmetov, ta glasuje za njihovo osvoboditev, za sovjetsko državo in kmetov, za komunizem.

Ročni in duševni delavci in kmetje, mestni in vsaki rezevi, mali obrtniki, državni in privatni uradniki in uslužbenci! To pa se ne pomeni, da je za vašo osvoboditev izpod suženjske jarma zadostno, ako grem na volišče in oddate svoj glas za komuniste. S takim glasovanjem se še ne bode resila postavljena vprašanja in se še ne bo dosegla osvoboditev. Kajti volitve v tej državi vodi buržoazija s celokupnim aparatom oblasti in s denarjem, ki ga je odvzela vam in ga odnesla v državne kase. Ona že sedaj določa volilno komisije; prikraja umetno rezultate volitev, jemlje volilno pravico neštetim množicam delavnega ljudstva, z vašim denarjem daje nagrade in za volitve pridobiva posamezne kategorije svojih uslužbencev, podkuplja prodane duše, plaši strašilce, sili gospodarsko odvise, da glasujejo z njo in tako s silo svoje oblasti pripravljajo za sebe lažno — večino.

Zaradi tega boste prišli, ne potom volitev, ampak s svojo organizirano močjo in pod vodstvom komunistične stranke do resnične in prave rešitve onih vprašanj, katere se postavljajo pred vas danes in na dan volitev. Samo s svojo organizirano silo si boste priborili svoje osvoboditev izpod sužnosti buržoazije in za ta boj se morate pripravljati z navdušenjem. Vendar vas pozivamo, da volite svoje zastopnike, ne zato, da bi vam oni v parlamentu prinesli osvoboditev, temveč zato, da potom njih izrazite svoje odločne zahteve, da z njihovo pomočjo prinesete v javnost vso notranjo gnjilobo režima in da jih pošljete z namenom, da podpirajo razredno nasilje buržoazije od znotraj, medtem ko se vi borite proti njemu od zunaj; pozivamo vas torej, da vsi kot en moč greste na volišče ter da tudi tam nastopite v obrambo svojih razrednih koristi.

Potrebno je torej, da vsi do zadnjega pridete na volišče in volite zato, da izrazite to svojo edino pravico, ki vam je še ostala, da izrečete svojo močno obsodbo nad tem režimom in njegovimi poglavarji, da svoje zahteve tudi z glasovanjem podprete in vladajočemu razredu jasno pokažete, da so se vam odprle oči in da ima njena lopovska diktatura ogromno armado nasprotnikov.

Proletarci vi, ki so vas oropali in ki ste brez pravice in zasluženi! Pripravljajte se na volilni boj na dan 28. novembra pojdite na volišče!

Stare meščanske stranke vam predlagajo svojo ustavo, ki daje še nadalje vso oblast v roke bogatašem, bankam, duhovnim poglavarjem, veleposelnikom in begom, milijone vas pa pušča kot podložniško maso in politično sužnje.

Nasproti njim pa vaša Komunistična stranka povzdiguje je sovjetsko ustavo, ki vso oblast daja v roke sovjedom (svetom), delavcem in kmetom. Buržojske stranke zahtevajo od vas, da še nadalje obstane v njihovih rokah diktatorska oblast, da bi mogli dušiti politično svobodo delavnega ljudstva. Komunisti vas pozivajo, da proti njim glasujete za svobodo tiska, shodov, dogovorov in za pravico štrajka in svobodnega političnega glasovanja.

Parlamentarna zajednica s svojimi klerikalci in radikalci zahteva odkrito, demokratska zajednica pritajeno, toda eni in drugi v resnici zahtevajo, da zemlja še nadalje obdrži v rokah veleposelnikov, duhovskega gosposke in begi, ali pa da pride v roke bank, kmet pa, ki obdeluje zemljo, ostane tudi v novi obliki navaden suženj.

Nasproti njim hoče komunistična stranka delavnega ljudstva, da vsa zemlja, brez vsake odškodnine in odplačila, z vsem svojim inventarjem pade v roke tistim, ki jo obdelujejo. Vse buržojske stranke brez razlike vodijo boj za obrambo interesov fabrikantov in lastnikov vseh podjetij industrije, prometa in trgovine in zahtevajo, da vsa ta podjetja ostanejo nadalje v lasti kapitalistov.

Komunistična stranka zahteva kontrolo delavskih svetov nad celokupno industrijsko produkcijo in zahteva, da vsa sredstva, za proizvajanje, fabrike, rudnike, železnice, parobrodi in vsa bogastva, vse banke, kapitali, močnice pridejo v oblast celega delavnega ljudstva.

Radikalci s svojimi zaveznički klerikalci se borijo zato, da potom srednje zadruge padejo vsi kmetovi dohodki v roke radikalnih in klerikalnih bank in verzičnikov, demokratska zajednica pa zahteva, da vsi ti dohodki padejo v roke demokratskih bankirjev, trgovcev in spekulantov.

Komunistična stranka zahteva, da se izvrši nacionali-

zacija celokupnega prometa, uvoza in izvoza pod kontrolo kmečkih in delavskih svetov.

Buržojske stranke so nakopale deželi 48 milijard dolga in hočejo zvaliti te dolge na vaše hrbte, delavno ljudstvo iz dežele in mest.

Nasproti njim zahteva komunistična stranka odpoved vseh vojnih dolgov.

Buržojske stranke pušajo na cesti invalide, vojne sirote in tiste, ki jih je vojna onesrečila. Kadar pa jim vendarle določajo samostojno revno podporo, jo dajejo na ta način, da jo potegnejo iz vaših žepov potom carin, taksa, monopolov, trošnin, obrtniškega davka in drugih posrednih davkov.

Komunisti so edini, ki nastopajo zato, da se vsi posredni davki odpravijo, da se vsa vojna bogastva bogatašem odvzamejo, da se na vsa velika imetja in dohodke naloži progresivni davek in da se iz teh dohodkov prisostojno in cloveško vzdržujejo vsi vojni reveži in vojni nesrečniki in zadovoljijo ostale državne potrebe.

Buržojske stranke kjerkoli so in kadarkoli so na oblasti, zahtevajo odpravljenje osebnega delavnika in hočejo, da se zvali na hrbet delavnega ljudstva vse breme dela, da bi se njihovo kapitalistično gospodarstvo opomoglo in prebrodila kriza njihove države.

Komunisti delajo in kjerkoli imajo oblast v rokah, uvajajo splošno delavno dolžnost za vse razrede. In proti zahtevam današnjega vladajočega razreda naglasimo mi zahteve po osemurnem delavniku, dokler trajajo kapitalistični pogoji produkcije.

Vse buržojske stranke brez razlike vodijo osvojevalno zunanjo politiko, gonijo deželo v kolonialno sužnost in pod zakup velikih svojevalnih držav, vedno izivajo nove spopade in vojne s sosedmi in nikdar niso v stanju rešiti nacionalnega vprašanja in vprašanja meji.

Vojna proti vojni Mir med narod! Za federacijo sovjetskih republik balkansko-podonavskih dežel. — To naglasimo mi komunisti nasproti vsem buržojskim strankam. V velikem boju, ki je nastal med osvobodilno rusko revolucijo in svetovnimi kapitalisti stojijo vse buržojske stranke brez razlike na strani svetovnih kapitalistov in roparjev in vodijo proti ruski delavni delavni narodu. Prostor delavnega naroda Jugoslavije je na strani osvobodilne revolucije ruskega delavnega naroda in mi smo za aktivno in dejansko solidarnost z rusko revolucijo, za mir s Sovjetsko Rusijo.

In medtem, ko buržojske stranke zahtevajo in tudi vršijo zasluževanje in odvzemanje vseh pravic narodnostnim manjšinam te dežele, zahtevamo mi popolno enakopravnost vseh narodnosti v Jugoslaviji.

O narodnem edinstvu vam govorijo srbskijanski radikalci, slovenski klerikalci in bosanski begi ravnotako, kakor vam o njem pripovedujejo tudi stranke, ki sestavljajo demokratsko zajednico. Toda zato ker vse te stranke prikraja obliko države po svojih razrednih interesih, v resnici vse skupaj brez razlike podirajo narodno edinstvo in delujejo za navlado te ali one pokrajine.

In medtem ko njihovi konkurentni interesi in prepričanja uničujejo narodno edinstvo, zahtevamo koristi delavnega ljudstva edinstvo, ne samo naroda v okviru ene države, temveč tudi vseh narodov in ras na svetu. In kot predstavica delavnega ljudstva vas Komunistična stranka poziva, da udarite po pristih eno kakor drugo skupino buržojskih strank in nastopite za najpopolnejše edinstvo delavnega ljudstva v okviru Sovjetske republike delavcev in kmetov.

Sodrug! Delavni narod Jugoslavije!

Se danes trepetate buržoazija pred našo sodbo, ko pomisli na dan volitev. Ona se zaveda svojih grehov napram vam. Pokažite ji, da se tudi vi zavedate svojih koristi pravic in svoje moči. In vsi vi, ki ječite pod jarmom ka-

pitalistov in zločinskih vlad buržojskih strank, pridite 28. novembra na volišče. Vsi vi delavci iz mest in vasi, vsi kmetje, duševni delavci, uradniki in uslužbenci, mali obrtniki, hlapci in slugi, reveži, vojni invalidi in vsi vi, ki so vam ukradli pravico in imetje, storite svojo razredno dolžnost, vstanite v obrambo svojih koristi in pravic in kakor en moč prihitite k volitvam.

Vaš prostor je pod zastavo Komunistične stranke. Vaša dolžnost je, da za njo date svoje glasove.

Če boste volili Komunistično stranko, boste glasovali za sebe, za svoje koristi, za resnične družabne interese. Vaši glasovi, oddani za Komunistično stranko, bodo govorili gromko in široko cele zemlje to-le:

Dol s kolonialnim suženstvom!
Dol z vojskami! Živio mir s Sovjetsko Rusijo!

Proč z vojnimi dolgov! — Naj vsa vojna bremena padejo na hrbet kapitalistov, oblastnikov in vojnih bogatašev! — Dol z oblastjo veleposelnikov, posvetnih in cerkvenih, nad zemljo! — Vso zemljo tistim, ki jo obdelujejo!

Dol z oblastjo kapitalistov nad sredstvi za produkcijo in promet! Naj vsa bogastva rudniki, fabrike, ladje, banke, kapitali pridejo v last delavnemu ljudstvu!

Dol s kapitalistično trgovino, ropanjem in tatvino, ki vzdiguje draginjo! Dol s militarizacijo industrijskih podjetij! — Živela kontrola delavcev in kmetov nad celokupno produkcijo, prometom in razdelitvijo proizvodov! — Dol s takсами, carinami, monopoli, potrošninami — vsi davki naj padejo na premoženje in dohodek bogatašev! — Dol z nasiljem buržoazije nad delavnim ljudstvom! — Živela pravica štrajka! Živio burni delavnik! Živela svoboda tiska, shodov in združevanja!

Dol z buržojsko ustavo! Dol z diktaturo buržoazije! Živela Sovjetska republika Jugoslavija! Živela federacija balkansko-podonavskih sovjetskih republik! Živela Komunistična internacionala!

Živela država delavnega ljudstva! — Živio komunizem! KOMUNISTIČNA STRANKA JUGOSLAVIJE.

PO SVETU

Noblove nagrade. Švedska akademija je podelila Nobelovo nagrado za literaturo za leto 1919. švicarskemu pisatelju Karlu Spittelerju, za fiziko 1920. l. ravnatelju mednarodnega urada za uteže in mere Charlesu Edoardu Guillaumerju, zbog njegovih odkritij o anomaliji v spojinah jekla in niklja. — Medicinski Nobelovo nagrado za leto 1919. je dobil dr. Jules Bordet v Bruslju za svoje izume v stroki imunite, mehanisko Nobelovo nagrado za leto 1920. pa prof. August Kreggh v Kodanju za izum motornege regulacijskega mehanizma.

Brezposelnost v Parizu. V Parizu znaša število brezposelnih približno 75.000. Najhuje so prizadeti kovinski delavci, katerih število brezposelnih znaša 40.000. Brez dela je tudi 15.000 delavcev oblačilne industrije.

Nov svetovni rekord v letalstvu. Iz Pariza: V Bucu je dosegel aviatik De Romanet svetovni rekord v hitrosti. Preletel je 309.12 kilometrov na uro.

Nova odkritja v južnodakotski jami. Ludlow, S. D. — Wiljam H. Over, kustos državnega muzeja na državni univerzi je odkril nove najdbe v jami blizu Ludlowa, ki pričajo, da so se Indijanci posluževali te jame za svoje bivališče. Med drugim je našel tudi kožo z glave belopolnega človeka, ki jo je najbrž indijanski bojevnik hrenil koj bojno trofejo v jami Jama je še nastala v prazgodovinskih časih. Njen uhod je tako velik kot navadna soba, na najširšem mestu je pa široka tristo čevljev, na kar se zopet zoži na dva čevlja višine zadnjih pet in sedemdeset čevljev. Uhod je zdaj skoraj popolnoma zadelan in zapirajo ga skale, ki so se odrgale. Na stenah so razna znamenja in na nekem mestu je zarezan v ka-

men bizon. V jami je Over našel razne izdelke iz lesa in gline, jelenove zobove in drugo šaro, ki je služila indijancem pri čašenju najvišjega bitja. Over je dognal po najdbah, da so v tej jami najprvo živeli Indijanci Mandanovega plemena, kasneje je pa bivalo v nji pleme Sioux. Oba plemena sta bila zelo bojevitla. Sredi jame je postavljeno veliko ognjišče, druga ognjišča so pa ob stenah. Pri teh ognjiščih ob stenah je Over našel tudi največ ostankov prejšnjih jamskih prebivalcev.

Iz uredništva.

Materinstvo: »Ženski list« v našem »Delu« bo izhajal redno po enkrat na mesec. Težave so velike, pa se na-dejamo, da jih bomo premagali. Smete pisati in nam poslati. Ako bodo reči dobre jih bomo objavili.

Ljudski oder: Tajnik »Ljudskega odra« je sodrug Lovko. Naslov: Delavski dom, Via Madonna 15. II.

Učitelj: Zadeva ni še rešena. Nadejamo se pa, da bo rešena v kratkem. Upajmo dobro.

Literat: J. J. Rousseau se je rodil leta 1712. injeumrl leta 1778. Napisal je več reči. Med najboljša spada njegov pedagoški roman »Emile« njegovo delo »Družabna pogodba« in njegove »Ispovedi«. V italijanskini je dobil vsa njegova dela. — Slovenci imamo žal nobenega lek-sikona. Kdove kdaj pridemo do njega. Pri nas je pre-malo resnosti za resna dela. Raje pohajamo v gostilne, da rešujemo narodno vprašanje pri kozarcu dobrega vina. Taki smo, da se nas bog lahko usmili.

I. B. Gorica: Prihodnjič. Za to številko prepazno.

Dopisnikom: Ostali dopisi prihodnjič!

Izdaja za socij. zvezo v Julijki Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT
Tiska tiskarna »Laborator« v Trstu.

Jutri, v soboto izide:

Dobiva se v knjigarni J. STOKA, Trst, Via Milano 37 in v vseh glavnih trgovinah po deželi po L. 3.—. Kdor jih naroči ali kupi deset, dobi enajste po vrhu !!!
Preprodajalci dobijo znaten popust !!!

Zaloga ur in zlatnine ter delavnica Telefon 3-29

ALOJZIJ POVH

sodni izvedenec

Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

DELAJSKE ZADRUGE ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO

70 skladiščnih razprodajalnic — 33.000 članov — 16 javnih razprodajalnic. — 7.500.000 l. hran. vlog

Ne napravite nobenega nakupa oblačil

če niste preje obiskali našega

Skladišča oblačil

Trst, ulica Raffineria št. 3, I. n.

kjer je velika izbira

manufaktur, konfekcij obuval, pokrival itd.

Te dni smo postavili v razprodajo veliko partijo oblek, ranglan in paletot, najfinejšega dunajskega izdelka po zelo ugodnih cenah: od 20 do 40 odstotkov pod tržnimi cenami.

Trst, dne 26. novembra 1920.

VOĐSTVO